

Politseijuhi pihtimus

Politsei- ja piirivalveameti peadirektor Raivo Küit palub Eesti Päevalehele antud usutluses kogu politsei nimel vabandust, sest Ida prefektuuris mõõdeti mitu kuud kiirust taatlemata kiirusmõõturiga. lk 4

Soans ja varjud aastate tagant

Kunstihoones avati Jaak Soansi ülevaatenäitus „Varjud”, kus näeb tema amuseid pronksskulptuure. lk 10

Mõrvarteod ründavad aedu

Rootsis mõrvartigudeks ristitud teeteod hõivavad Eestit ja kohalike tigudega ristumisest tekkivad hübriidid ei kardaks isegi enam miinuskraade. lk 6

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 257 | NELJAPÄEV, 8. NOVEMBER 2012

ajaleht.epl.ee

Foto: Reuters / Scanpix

Obama särav võit

Masendus vabariiklaste ja pidu demokraatide õuel, teatab presidendivalimisi kajastav Eesti Päevalehe reporter Lauri Tankler USA-st. lk 8–9

Eestis aetakse asja Berlusconi moodi

- Poliitikute huvi prokuratuuri töö vastu on viimasel ajal olnud suurem ja päädinud teatud eelnõude esitamisega.
- Peaprokurör Norman Aas kinnitab, et kõik Reformierakonna rahastamise skandaali uurimistulemused on olnud kavas avalikustada.
- Kavatsus keelata prokuröridel kohtuotsuste edasikaebamine sarnaneb Aasa sõnul Silvio Berlusconi käitumisega Itaalias.

- Kui muudatusettepanekud jõustuksid, muutuks korruptsioonikuritegude ja organiseeritud kuritegevuse uurimine märksa keerulisemaks.
- Aas kinnitab, et prokurörid ei mõtle oma tööd tehes, kuidas üks või teine poliitik sellele võiks reageerida. Oluline on kõik tuvastatu kirja panna.
- Maadevahetuse menetluse peaks ringkonnakohus ilmselt sisulise aruteluta lõpetama, kui praegu menetluses olev eelnõu jõustuks. lk 2–3

JUHTKIRI

Mittemõistmise valu hind

Ütleme kohe välja: egiptlasega pere loonud eestlannal, kelle kurba lugu eilses ja tänases Eesti Päevalehes kajastame, ei ole kainelt hinnates eriti head väljavaated üheaastane laps isa käest tagasi enda hoole alla saada. Sündmused, mille ajal laps ema käest ära võeti, toimusid Egiptuses. See tähendab, et konflikt tuleb tõenäoliselt lahendada Egiptuses sealsete seaduste ja tavade järgi, mis kõnealusel juhul soosivad pigem pere meespoolt. Ehkki mitte täiesti ühemõtteliselt, eriti juhul, kui mehe tegu õnnestub klassifitseerida lapserööviks. Igal juhul ootab eestlannat ees palju valu, vaeva ja ka kulusid.

Talvel, kui meedia kajastas ühe eesti–itaalia pere vaidlust lapse hooldusõiguse üle, anti ka soovitusi, kuidas seliste olukordade tekkimist vältida. Mõnda on nüüd asjakohane meenutada, et lapsevanemaid, kellel tuleb võõral maal lapse kasvatamise või temaga kohtumise õiguse pärast kohut käia, oleks edaspidi võimalikult vähe.

Ilmselt on mõistlik enne pere loomist sügavuti tunda õppida teise maa tavasid, usku ja keelt. Praegu päevakorras oleva juhtumi puhul ütleb naine, et kuni saatusliku päevani olid abielupaari suhted olnud normaalsed... Võib-olla oleks egiptlaste mõttemalli parem tundmine aidanud saatuslikke sündmusi ära hoida? Näiteks isegi mõnes eesti

naise arusaama järgi süütus kontekstis sõna „lahutus” mainimine võib muslimist mehes käivitada tormilised mõtted ja kaugeleulatuvad plaanid.

Kindlasti tuleb paljudes maades, sealhulgas Egiptuses, omistada suurt tähelepanu klapile abikaasa

sugulastega – palju suuremat, kui me individualistlikus Eestis tavaliselt vajalikuks peame. Hea läbisaamine sugulastega võib mõnikord olla see, mis avab tee mõistlike kompromisside saavutamiseks. Näiteks islami tavade järgi peaksid abikaasad tüli lahendamiseks esmalt pöörduma oma vanemate poole, kes püüavad siis noorte vastuolusid klaarida.

Eri kultuuridest pärit inimeste paarisuhtes on konfliktid üldse kergemad tekkima kui samast rahvusest või riigist inimeste puhul. Pinnast teineteise mittemõistmiseks on rahvusvahelisel paaril paratamatult rohkem. See ei tähenda, et kooselu või abielu toreda võõramaalasega peaks igal juhul kartma ja vältima – kaugeltki kõik sellised suhted ei lõpe ju tüli ja kohtuskäiguga, küllalt leidub ka õnnelikke peresid. Loodame, et seekordses meediasse jõudnud draamas saavutatakse lõpuks siiski mõistlik kokkulepe, mis jätab lapsele võimaluse suhelda nii ema kui ka isaga. ○

REPLIIK

Hoidke oma koerad kinni!

Sel nädalal levis ajakirjanduses uudis mehest, kes oli Alajõel ründava koera maha lasknud. Seadus lubab enesekaitseks relva kanda, aga siiski kuuleb tobedaid repliike „Aga koerad ju ründavadki rattureid, see on normaalne” või „Minu koer ründab ainult neid, kes teda kardavad”. Rihma ja suukorvita koer ei tohi üheski omavalitsuses vabalt liikuda, ent juhtumeid, kus omanikud võimaldavad koertel inimesi rünnata või isegi tappa, esineb igal aastal. Trahvid on sel puhul väikesed, guugeldage ise. Nüüd juhtus erand ja looma surma põhjustas hoopis ükskõikne omanik. Kuna osa meist hoolib koertest rohkem kui inimestest, paneb see neid nüüd ehk järele mõtlema. ○ **Kaarel Kressa**

Lk 4 Raivo Kүүt: miski ei õigusta politsei eksimusi, tunnistame neid ja parandame.

Lk 4 Siiri Oviir: ei ebaintelligentsle ja naisi alandavale kultuurile Eestis.

KALLAS: REFORMIERAKOND SAMAMOODI EI JÄTKA

Reformierakond teeb paari nädala pärast otsuse, mida edasi teha, et rahastamiskandaal selja taha jätta, ütles erakonna parlamendifraktsiooni liige Kaja Kallas. „Päris samamoodi edasi

minna ei saa,” lausus Kallas. Üle-eile toimunud Reformierakonna mitteametlikul kogunemisel räägiti suud puhtaks, mida aga teha otsustatakse, ei osanud Kallas öelda.

Ta kinnitas, et ei kavatse tagasi võtta oma sõnu selle kohta, et paljude erakonnakaaslaste prokuratuuris antud tunnistus annetatud raha päritolu kohta ei mõju usutavalt. **Delfi**

Peaprokurör Aas: meil tahetakse uurimist muuta Berlusconi-laadsete võtetega

Peaprokurör Norman Aas Reformierakonna rahastamise skandaalist: meie kohustus oli kõik uurimistulemused avalikustada.

Kavatsus keelata prokuröridel kohtuotsuste edasikaebamine sarnaneb Silvio Berlusconi käitumisega Itaalias.

Kui muudatusettepanekud jõustuksid, muutuks korruptsioonikuri-tegude ja organiseeritud kuritegevuse uurimine tunduvalt raskemaks.

Intervjuu

Holger Roonemaa
uudistejuht

●● Mida te tegite, et suutsite ühendada Keskerakonna ja Reformierakonna ning nad korraga välja vihasite?

Ma ei oska kommenteerida, milliseid poliitilisi jõude oleme välja vihasanud, aga tõsi on see, et poliitikute tähelepanu meie töö vastu on viimasel ajal olnud suurem ja see on ka päädinud teatud eelnõude esitamisele. Kui üritada siin seost näha, siis taust, mis on nii eelnõu esitajatel kui ka avalikes esinemistes esile toodud, on teatud korruptsiooni ja ametialaste kahtluste uurimistega seotud kriminaalasjad.

●● Millest kumbki pole kokkuvõttes kohtusse jõudnud...

Ma nende konkreetsete kriminaalasjadega ei tahakski siduda praegu toimuvat ja arvan, et taust on praegu laiem kui üks või kaks asja.

●● Räägime Meikari asjast. Rait Maruste ütles nädal aega tagasi Eesti Päevalehele antud intervjuus, et prokuratuur läks sellega liiale. Eelkõige pidas ta silmas kriminaalasja lõpetamise määrust. Kuivõrd te kaalusite, kas ja kuidas seda määrust avalikustada?

See ei olnud midagi erakordset. Meie teadlik praktika on olnud väga suure tähelepanu all olevaid asju avalikustada ja oleme pidanud seda kohustuslikuks. Juba seda määrust koostama asudes oli meile selge, et peame selle avalikustama. Ühelt poolt oli kaalukas selge avalikkuse huvi asja vastu ja teisalt me ei käsitlenud

uurimises ju kellegi eraelu-ega perekonnaküsimusi. Tegemist oli erakonna ebaseadusliku rahastamise uurimise lõpptulemuse avalikustamisega. Ma ei näe siin muud varianti, kuidas oleksime saanud käituda. ●● Kas te mõistate poliitikute pidanuks olema vastupidi. Nende tõendite pinnalt ei olnud võimalik kahtlust kinnitada ja menetlus tuli lõpetada. See, mis täpselt toimus, ongi välja selgitamata. Kriminaalmenetlus pole kõikvõimas. Aeg-ajalt ikka juhtub, et mõni kuriteo uurimine jääb lahenduseta. Nüüd juhtus see selle asjaga.

●● Algusest peale tundus, et selle asjaga pole võimalik süüdistuseni jõuda. Jälitustegevust teha ei saa, isegi kui erakonna kontor oleks midagi olnud, oli neil päevi aega läbiotsimiseks valmistada ja te ei saanud isegi kõneeristusi võtta. See olekski ju saanud jääda ainult tunnistajate ütluste peale.

Loomulikult oli meil selle asja alustamise juures ette näha, millised on potentsiaalsed tõendid, mida võime koguda. Saime algusest peale aru, et meie huvides on leida võimalikult palju tunnistajaid, sest tõenäoliselt muid tõendeid mineviku juhtumite kohta alles ei ole. Seetõttu tegime ka üleskutse, et inimesed, kes sellest asjast midagi teavad, pöördusid prokuratuuri. Oli ette näha,

et see kriminaalasi jääb peamiselt tunnistajate ütluste peale. ●● Igal juhul on kahe suure avaliku huviga kriminaalasja tuules tekkinud Keskerakonnal ja Reformierakonnal mõte muuta kriminaalmenetluse seadust ja võtta prokuratuurilt õigusi märgatavalt vähemaks. Mailis Repsi eelnõu on juba riigikogus menetluses...

Ma näen siin mitmeid nii normitehnilisi kui ka sisulisi probleeme, kuigi siin on asju, mille üle oleme nõus kindlasti arutlema. Näiteks eeluurimiste kiirendamise üle. Aga teised elemendid sellest eelnõust meenutavad mulle neid ettepanekuid, mida Silvio Berlusconi tegi Itaalias, kui tal endal

Repsi eelnõus on teatud punktid, mis lugemisel tekitasid äratundmise.

Meie teadlik praktika on olnud avalikustada suure tähelepanu all olevaid asju.

tekkisid probleemid kohalike õiguskaitseasutustega. Näiteks 2006. aastal muudeti Itaalias seadust ja keelati prokuröridel apelleerimast esimese astme kohtus õigeksmõistetud otsuseid. Tõsi küll, hiljem tunnistati Itaalia kõrgem kohus selle põhiseadusvastaseks.

●● Praeguses Repsi eelnõus on täpselt sama punkt.

Jah, nii on. Siin on teatud momendid, mis mul lugemisel tekitasid äratundmise.

●● Mis siis juhtuks, kui see ettepanek jõustuks?

Ei juhtuks mitte midagi muud, kui et kui esimese astme kohus lõpeb õigeksmõistva otsusega, siis me ei saaks edasi kaevata. Kõnuliselt väljendudes jääks prokuratuuril ka ressursi üle, ei peaks edasi kaebama ja saaksime uute asjadega tegelema hakata.

Laiem küsimus on, kuidas see Eesti õiguskorrale mõjuks. Senine Eesti õigusajalugu näitab, et päris paljudel juhtudel on kõrgema astme kohtunikud esimese astme otsuseid muutnud. See on ka paratamatu, sest meil on veel noor õiguskord ja paljud asjad on riigikohtus veel selgeks vaidlema. Laias laastus mõjuks see Eesti õiguskultuuri arengule kehvasti.

●● Aga kuidas mõjutaks see näiteks maadevahetust?

Üks tõenäoline võimalus, kui see eelnõu jõustub, on see, et ringkonnakohus peab selle menetluse lõpetama ilma sisulise aruteluta.

●● Ja nagu ma aru olen saanud, siis selle eelnõu üks autoreid osaleb maadevahetuse kohtuasjas kaitsjana.

Seda peaks tema käest küsima. ●● Võtame eelnõust teisi huvitavaid punkte. Viitasite juba eeluurimisele ajalise piiri seadmisele, mis peaks olema kaks kuud ja seejärel oleks uurimine pikendatav kuuetele kuule. Sama mõtte käis nädal tagasi välja ka Rait Maruste.

Kui mina 15 aastat tagasi prokuratuuri tuln, siis olid veel eeluurimistähtajad ja ma mäletan, kuidas tähtaegade pikendamise bürokraatia sõi veelgi rohkem ressursi ära, kui aitas uurimise kiirusele kaasa.

●● Näiteks reedeseid päevad

Täna digilehes

- Colorado ja Washingtoni osariik võivad seadustada kanepi tarvitamise.
- USA idarannik valmistub uueks tormiks.

OSSINOVSKI: RIIK RAHASTAS REFORMIERAKONDLASTE PROPAGANDAT

Sotsiaaldemokraat Jevgeni Ossinovski (pildil) avaldas Delfis ilmunud aramusloos, et reedel esitleti Jõhvis kahte venekeelset lühifilmi „Kristiina Ojuland maal, maa all ja merel” ning „Keskkon-

naminiistriga loodusest ja ilu ole-musest”. Jevgeni Ossinovski andmetel on mõlema propaganda-filmi eest tasunud maksumaksjate kulul tegutsev integratsiooni ja migratsiooni sihtasutus Meie

Inimesed (MISA). Sihtasutus on rahastanud ka filmide „Politiik Mati Raidma ja tule taltsutamine” ning „Andrei Korobeinik „elektroonilisest Eestist”” tootmist. **EPL**

GRIPIVAKTSIIN

1,4 protsenti Eesti inimestest vaksineerib ennast gripi vastu, ent Põhja-maades teeb seda 70–75%, mis on ka viiruse leviku pidurdamiseks vajalik arv. **ERR**

Norman Aas näeb hiljuti esitatud seadusemuudatuste ettepanekutes berlusconistumise ohtu.

Foto: Vallo Kruuser

mööduksid prokuröridel pikendamistähtaegu kirjutades?

Vaadates tänaseid ressursse ja kriminaalmenetluste arvu, siis see võib kahjuks nii välja kukkuda küll. Loomulikult on üks võimalus öelda, et me ei uuri-gi ja lõpetame need menetlused ära, sest me ei suuda seaduses ettenähtud tähtaegade jooksul menetlust lõpuni viia. Mingis kontekstis võiksime selle üle õnnelikud olla, et saab kaelast ära ja tegeleme ainult poolte asjadega. Probleem on aga selles, et karistus-õigus ei ole ainult suhe riigi ja kahtlustatava vahel. Ka kannatanu õigusi tuleb arvestada.

●● Saan aru, et mingit muudatust on siiski vaja?

Absoluutselt. Meie huvides ei ole venivad celuurimised. Väga hea oleks, kui suudaksime kriminaalasju kiiremini lahendada. Aga see ei toimi, kui paneme tähtsust ja kui õigeks ajaks valmis ei saa, lõpetame ära. See oleks sama hea, kui üritame ravijärjekordi vähendada sellega, et kirjutame seaduse tähtsust, et igaüks peab eriarsti juurde saama kuu ajaga.

●● Ja kui ei saa, siis ei võetaks ki üldse ravile?

Jah, see võrdlus on päris hea. ●● **Korruptsioonikuritegude uurimine muutuks minu arusaamise järgi keerulisest üli-**

keeruliseks või võimatuks, sest esiteks kammitsevad tähtsajad ja teiseks pole võimalik enam teha jälitustegevust.

Tõenäoliselt ei tooks see kaasa erilist mõju nii-öelda tavakuritegevuse uurimisele. Pigem mõjutaks keerulisemaid uurimisi. Tegelik elu on selline, et mida keerulisem ja konspireeritum on kuritegu, seda keerulisem on ka kriminaalmenetlus. Ma ei mäleta oma ametiaja jooksul suuremaid korruptsioonikaasusi, kus me ei oleks kasutanud jälitustegevust. Kui see eelnõu täna ütleb, et enamiku pistisejuhtumite puhul ega altkäemaksujuhtumite puhul jälitustegevust enam kasutada ei saa, siis tulemus on see, et me ei saa koguda piisavalt tõendeid, et esitada neis asjus süüdistust.

●● Kuidas mõjutaks samu asju mõte anda kohtunikule õigus asi poole protsessi pealt ära lõpetada, kui talle tundub, et prokuratuuril ei ole piisavalt tõendeid, või siis see, et otsust tehes ei saa arvestada tunnistajaga, kes on läinud kokkuleppemenetlusele?

Organiseeritud kuritegevuse puhul on – just selleks, et saada tõendeid põhitegelaste vastu – meil võimalik menetlus lõpetada mõne väiksema tegi- ja suhtes. Muidu pole võimalik

teisi kohtu alla viia. Kui üldse vaatame, kui palju on aastast neid juhtumeid, kus prokuratuur lõpetab kellegi puhul menetluse, et saada tõendeid tõsisema kurjategija vastu, siis neid on väga vähe. Organiseeritud narkokuritegevuse puhul vast neli-viis juhtumit aastas, kartellide puhul veelgi vähem. Need ongi väga konspireeritud juhtumid ja kui see võimalus läbi lõigata, saab hoobi jällegi keeruliste asjade uurimine.

●● Väga palju viidatakse sellele, et Eestis ei ole kuriteos kahtlustatavate ja süüdistatavate põhivabadused ja isikuõigused piisavalt kaitsitud. Kuidas te sellesse suhtute?

Nõustun, et kriminaalmenet-

lus ei ole kahtlustatava jaoks midagi meeldivat. Asja teine pool on aga selles, et riigil on kohustus kuriteokahtlustes tõde selgitada. Need asjad peavad olema tasakaalus ja sellest vaatepunktist lähtudes ma ei ole kindlasti nõus arusaamaga, et kahtlustatavate õigused tänases kriminaalmenetluses on tagamata. Kui me neid õiguseid tõstame, läheme asi balansist välja.

●● Kui palju te olete viimaste kuude jooksul tundnud, et teie enda koht on ohus?

Ausalt öeldes ei ole tundnud. Ma olen olnud kaheksa aastat peaprokurör ja ma ei karda enda koha pärast. Ma ei mõtle sellele oma tööd tehes. ●

KESKERAKONDLASTE KRIMINAALASI

Toobali ja Laasi asi on ootel

Aas nentis, et keskerakondlastest riigikoguliikmeid Lauri Laasit ja Priit Toobalit puudutav kriminaalasi seisab praegu ootel, sest õiguskantsler ei nõustunud taotlusega võtta neilt riigikoguliikme puutumatus.

„Nii kaua kui õiguskantsler ei pöördu riigikohtu pole – mis oli minu soovitus, et nii tehtaks, et

kehtiva seaduse põhiseaduspärasus selgeks vaielda –, ei saa me uut otsust ka teha. Paratamatult me praegu ootame, et mis õiguskantsler ja riigikogu teevad selle küsimusega,” ütles Aas.

Küsimusele, kas seni ootab kriminaalasi nii-öelda riulil, vastas Norman Aas: „Riulil või kapis jah.”

MUUDATUSED

Liiga palju kuritegusid?

Nii Keskerakond kui ka Reformierakond näevad ette, et eeluurimiste lühendamiseks pandaks neile konkreetne ajaline piir. Probleemi sisu on Norman Aasa sõnul küll õige, kuid lahendus peaks olema teine.

„Prokuratuur soovib ka ise uurimise tähtaegu lühendada, aga küsimus on selles, kuidas seda saavutada,” ütles Aas. Ühe võimalusena töö ta esile mõtte loobuda absoluutse legaliteedi printsiibist ja öeldagi juba seaduses välja, et tegelikult ei pea-gi kõiki asju menetlema. „Vaata-tame, et kui see asi on liiga vana ja tõenäoliselt tõendeid koguda ei oska või suuda, siis ka menetlust ei alusta.”

„Teine variant, mida ma ise toetan ja mille osas on töö ka täna käimas, on see, et liiga palju tegusid on Eestis kuulutatud kuritegudeks,” lisas ta. Aasa ettepanekul võiksid väärtegade alla kuuluda näiteks pisivargused, mis praegu on veel kriminaalkorras karistatavad. „Täna muutub tavavargus kuriteoks siis, kui kahju on 64 eurot.”

IT-alal on ase-kantsleri koht ammu täitmata

Minister

President Toomas Hendrik Ilves ütles 2. novembril peetud konverentsil „Visioonist lahenduseni”, et Eesti peaks loobuma 19. sajandist pärinevast ministeriaalse tööjaotuse mudelist ning looma IT-ministri koha, kes vastutab riigi digitaalse arengu eest ja suunab seda.

Presidendi ideed on tähelepanuväärseks nimetanud Arengufondi juht Tõnis Arro, ka peaministri büroo on leidnud, et portfelli IT-ministri ametikoha loomine on põhimõtteliselt võimalik.

On aga tähelepanuväärne, et majandus- ja kommunikatsiooniministeriumis pole seni täidetud side ja riigi infosüsteemide ase-kantsleri ametikohta. Täitmata ametikoht loodi ministeriumis struktuurireformi käigus mõni aasta tagasi, ütles avalike suhete osakonna peaspetsialist Martin Miido.

„Seda kohta pole siiani täidetud, arvestades varasemate aastate palgafondi kärpeid ja suunda eelkõige IT-investeeringutele. Selle võrra langes suurem koormus minist-rile, kantslerile ja teistele ase-kantsleritele,” selgitas Miido olukorda.

Vajadus suureneb

Vajadus IT-asekantsleri järele tema sõnul aga üha suureneb ning majandusministeerium otsib sobivat inimest. „Töö käib praegu selle nimel, et meil oleks järgmisel aastal selle ametikohta täitmiseks rahalised vahendid,” täpsustas Miido.

Toomas Vaks, kes on riigi infosüsteemi ameti direktori asetäitja küberturbe alal, leidis, et tsentraalsel IT-valdkonna korraldamisel on nii pluss kui ka miinuseid. Siiani on Eesti aga infotehnoloogia arendamisega ning IT-võimaluste kasutamisega kõigis valdkondades vähemalt hästi toime tulnud, seda ka olukorras, kus ainuvastutajat eraldi IT-ministri näol pole valitsuskabinetis olnud.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi struktuuri järgi kuuluks side ja riigi infosüsteemide ase-kantsleri juhtimise alla sideosakond, riigi infosüsteemide osakond, infoühiskonna talitus, infotehnoloogia arhitektuuri talitus ja infoühiskonna teenuste arendamise osakond. ● **Urmus Jaagant**

LENNUÜHENDUSTEST

Hannover, Trondheim või Göteborg paistavad huvitavate sihtkohtadena, tänu millele saaks tõsta lennusedust olemasolevatel liinidel ja minna ka uutele turgudele. Just selliste sihtkohtade jätkusuutlik teenindamine tõstaks Estonian Airi atraktiivsust Aasiast pärit investorite jaoks. Kuid kõik need sihtkohad vajavad sisetootamiseks aega ja raha. EESTI LENNUAKADEEMIA LEKTOR **ALLAN NÕMMIK** (ÄRIPÄEV)

PAREM- JA VASAKPOOLSUSEST

Ühelt poolt oleks nagu energiat maailma eest südant valutada, aga teisalt tõstavad teemad, mis puudutavad tulumaksu, aktiise või tervisekindlustust, juba vererõhku ja muudavad närviliseks. Kui on kaelas kodulaen, liising ja lapsed kasvavad tagaaias, siis mõte, et keegi tuleb veel lisaks rahakotti tuhnima, tekitab kergelt öeldes stressi. **MAIT SEPP** (PÕHJARANNIK)

EUROOPA ASEMEEL AASIA

[Järgmine USA president] mõtleb rohkem Aasiast kui Euroopast. Kõige veenvam märk sellest on tõsiasi, et välispoliitika-debati ajal ei rääkinud kumbki kandidaat Euroopast ega NATO-st. **BERNARD GUETTA** (LIBÉRATION)

ANNAME inimestele võimaluse nõuda liiklusrikkumise väärteootsuse kohtus ülevaatamist

Oleme teinud vigu ja tunnistame neid

Raivo Küü

politsei- ja piirivalveameti peadirektor

Foto: Andres Putting

Eilses ETV „Pealtnägijas” käsitletud probleemiga, et Ida prefektuuri ametnikud kasutasid eelmise aasta lõpus mitme kuu jooksul liiklusjärelvalvet tehes taatlemata kiirusmõõturit, on politseis kaasnenud tõsine enesekriitika.

Vabandan kogu politseiorganisatsiooni nimel kõigi ees, keda see olukord otseselt puudutab või kelle õiglustunnet see kaudselt riivab. Politsei peab oma tegevuses olema korrektne ja täpne. Mitte miski ei õigusta meie eksimusi. Oleme teinud vigu ning tunnistame neid ja tegeleme tõsiselt probleemide lahendamisega ega poe ressursipuuduse või millegi muu taha peitu.

Sellest, et Ida prefektuuris on politseiametnikud tahtlikult või tahtmata mõõtnud kiirust taatlemata seadmega, informeeriti mind jaanua-

ri lõpus. Tõe väljaselgitamiseks algatasin sisejuurdlust, mis lõppes märtsis. Ametnikud andsid juurdluste käigus vastukäivaid ütlusi, kuid selgelt leidis kinnitust, et Ida prefektuuri liiklusjärelvalve talituses oli töö korraldatud ebarahuldavalt.

Rikkumised vaatame üle

Nõustusin Ida prefekti ettepanekuga ametnikke distsiplinaarkorras mitte karistada, vaid vahetada välja talituse juht, kes selle korralageduse eest vastutas. Praegu näeme, et üksuse juht ei ole siiani suutnud oma vastutust mõista ning on keeldunud prefekti ettepanekust kas lahutada politseiteenistusest üldse või asuda tööle patrulli-politseinikuna. Sead-

dus võimaldab vajaduse korral politseiniku teisele tööle üleviia ka n-õ jõuga. Seda me antud ametniku puhul kasutamegi. Tema uus töö on Jõhvi arestikambris.

Heastamaks seda, mida oleksime pidanud tegema pool aastat tagasi, anname inimestele võimaluse nõuda liiklusrikkumise väärteootsuse ülevaatamist kohtu poolt. Alates järgmisest nädalast võtame kõigi inimestega, keda need otsused puudutavad, ise ühendust ja iga juhtum vaadatakse individuaalselt läbi. Ebaõiglus peab saama heastatud.

Asutusesiseselt oleme teinud järelaudused mõõtetevuse eest vastutanud isiku kohta. Samas peame alati leidma õige tasakaalu selles, kui kar-

Loodan, et politseis pole enam kedagi, kes peaks õigeks vahendeid valimata kiirust mõõta.

Seadmete kontroll on meie töö igapäevane osa, selleks on nähtud ette aeg ja raha.

POLITSEI EKSIS

Sündmuste kronoloogia

●● **13. augustist kuni 21. detsembrini 2011** vormistasid Ida-Virumaa prefektuuri liiklusjärelvalve talituse töötajad taatlemata kiirusmõõturiga 178 ja taatlemata kaaluga kaks ebaseaduslikku väärteootsust. Dokumentidesse kirjutati, et osa mõõtmisi teostati aparaadiga, mida tegelikult sel ajal ei kasutatud.

●● **7. veebruaril 2012** algatati Raivo Küüdi käskkirjaga distsiplinaarmenetlus.

●● **5. märtsil 2012** lõppes distsiplinaarmenetlus ettepanekuga karistada eri süütegude eest liiklusjärelvalvetalituse juhti Alvar Ottokari ja tema nelja alluvat.

●● „Pealtnägija” osutab sellele, et prefektuuri juht Aldis Alus otsustas politseinikke mitte karistada, peadirektor Küüt nõustus temaga. Inimestega, kes olid maksnud taatlemata kiirusmõõturitega määratud trahve, ühendust ei võetud.

●● **6. novembril** algatati kriminaalasi ametkondliku võltsimise osas.

Allikas: ERR, „Pealtnägija”

mid ja ranged oleme politseinike karistamisel tööalaste eksimuste eest. Politseiorganisatsioonis on kujunenud selgeks kriteeriumiks, et rangeima jõuga karistatakse neid ametnikke, kelle süüline käitumine on tulenenud omakasust. Selles valitseb politseis absoluutne nulltolerants. Muude vigade korral on rangus kaalutlemise koht, ent me ei tohi unustada, mida avalikkus politseilt ootab, seda nii õigluse kui ka õiguspärasuse mõttes.

Politseinikud teevad oma tööd tohutu pingel all: seadust tulenev nüansirohkus, pidev suhtlussituatsioon, mis on pahatihti konfliktne, ületöötamine, väsimus, piiratud ressurss nii aja, raha kui inimeste mõttes toob eksimused. Vigade ilmnemisel on valik: kas karistame inimest iga eksimuse eest või juhime sellele tähelepanu ja usume inimese õppimisvõimesse, hoides nii üleväl töömeeleolu, inimeste soovi ja tahet ka homme oma ülesandeid südamega täita. Hirm karmi distsiplinaarkaristuse ees ei ole paraku kõige mõjusam hoolivuse, inimlikkuse ja õiglaselt kaalutletud otsuste motiveerimiseks.

Vigadest tuleb õppida

Ma väga loodan, et meie ridades ei ole enam ühtki inimest, kes usuks, et politsei töö on ülepeakaala ja vahendeid valimata kiirust mõõta. Kui üks või teine seade pole tehnilistel või formaalsetel põhjustel kasutatav, siis täidamegi neid ülesandeid, mis kiirusmõõturit või kaalu ei nõua. Seadmete pidev kontrollimine ja taatlemine on meie töö igapäevaosa ning nii raha kui ka aeg nendeks töödeks on alati planeeritud. Mis omakorda toob välja ehk kõige kurvema tõsiasja kogu juhtumijuures. Selle, et tegemist oli lihtsalt teadliku ja süstemaatilise hoolimatusega.

Turvalisuse loojad ja kaitsjad ei ole eksimatud, ent peavad olema vankumatu moraaliga ja valmis vigadest õppima. Mõistma, et iga eksimus on plekk meie mündil, mis tuleb heastada ja tagasi teenida. Rahvas usub meisse, politsei on üks usaldatavamaid institutsioone ühiskonnas. See kohustab maksimaalselt. ●

EI alandamisele

Ürgmehe üleolevus

Siiri Oviir

Eesti naisliidu esinaine
Euroopa Parlamendi saadik (ALDE)

Samal ajal kui sotsiaalminister Hanno Pevkur räägib, kuidas sooline palgalõhe on kogu Eesti probleem, ründab ta erakonnakaaslane, rahandusminister Jürgen Ligi Kaja Kallast, kes on tõstatanud küsimuse rahvaesindajate eetikast. Ligi ülbe reaktsioon polnud üleolev mitte ainult oma erakonnakaaslase, vaid ka paljude eesti naiste suhtes.

Ligi käitumine näitab, et esiteks on ministrid kapseldunud oma valdkonda, ja teiseks, et Kaja Kallas tunnetab ühiskonna valupunkte teravamalt kui meessoost rahandusminister. Ehk sellepärast, et aruka inimesena oskab ta näha seoseid ühiskonnas, hea käitumisega tajub piire ning emana omab suuremat empaatiaivõimet.

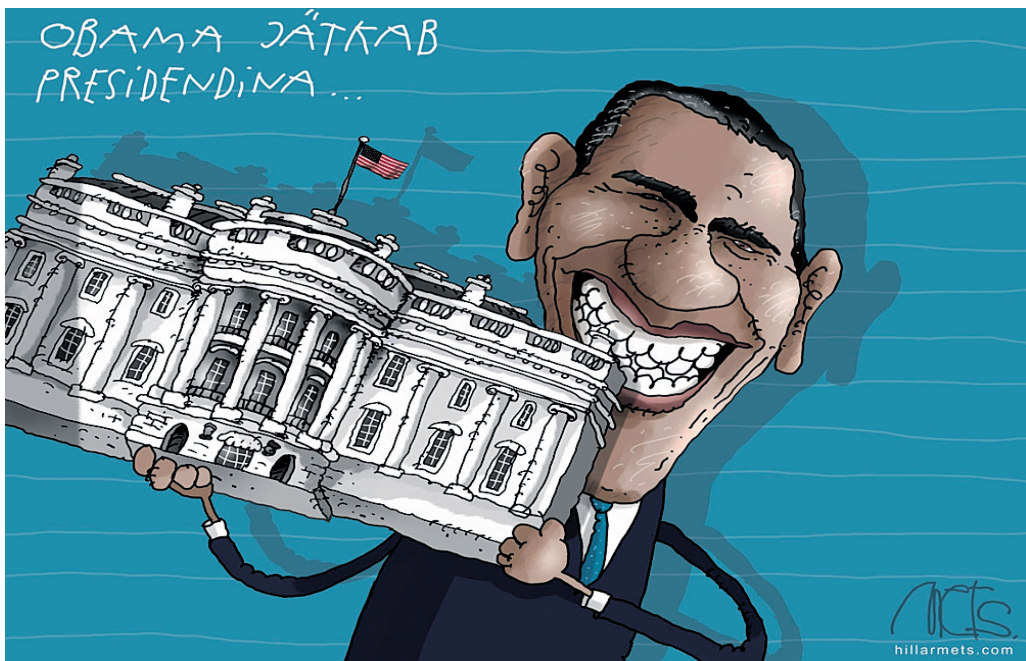
Võib-olla tõesti on need omadused ka rahandusministriks, kuid ta on otsustanud võtta avalikkuses teiste arvamus- test ülesõitva ning oma arvamust ülimaks pidava mehe kuju. Kahjuks!

Soolises palgalõhes mängivad suurt rolli väärtused ning hoiakud: naistes on sajandeid nähtud eelkõige koduhoidjat, mehele alluvat. Aga kes siis veel, kui mitte tipp-politikud ja arvamusliidrid peaksid olema nende hoiakute muutumise eestkõnelejad?

Viimasel ajal on sageli viidatud praeguse valitsuse ülbusele, eksimatusele, asendamatusele ja enesekiitusele. Naistel oleks aeg otsustada, kas toleerida üleolevalt *macho* likku käitumist või öelda sellele kindel ei, näiteks järgmistel valimistel.

Ma ei mõtle naistepartei moodustamist, vaid nii erakonnasiseselt kui ka valijatena ei ütlemit naiste suhtes üleolevale käitumisele. Kas või seepärast, et me ei taha ebaintelligentse ja naisi alandava kultuuri levimist Eestis. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

Islamiõiguse spetsialist: miski ei õigusta lapse röövi

Perekond

Islam taunib lapseröövi, ent naisel võib pärast lahutust olla keeruline last endale saada.

Kärt Anvelt
kart.anwalt@epi.ee

Eesti Päevaleht kirjutas eile Kristi Maajärvest, kelle abikaasa Ramy röövis Egiptuses paari ühise üheaastase tütre. Palusime islami perekonnaõigust kommenteerida Ravil Khair Al-Dinil, kes on Tartu ülikoolis samal teemal kirjutanud bakalaureusetöö. Khair Al-Dini sõnul jaguneb tänapäeva islami õigus kaheks. Esiteks traditsiooniline ehk klassikaline õigus, mis on pärit juba keskajast ja mis on koraani ja sunna interpreteering (ja mis puhtal kujul esineb näiteks Saudi Araabias). Teadlased on töötanud allikate alusel välja kommentaarid ja õigusnormid.

„Teine asi on islami õigus aga näiteks Egiptuses ehk islamlikus riigis. Näiteks puhtalt islami traditsioonilise õiguse järgi ei pea mees naiselt luba küsima, kui tahab veel teisege naisega abielluda. Egiptus hakkas seda aga kärpima,” tõi Khair Al-Din näite. Kuigi ta ei osanud öelda, milline on naise ja mehe staatus Egiptuse perekonnaõiguse järgi, kinnitas ta, et traditsiooniliselt pole lapse röövimine lubatud.

Samas on siingi üks aga: kas perekonnas olid konfliktid või mitte. Egiptuses oma mehe röövitud last tagasi taotleb Kristi on öelnud, et nad elavad abikaasa Ramyga normaalselt perele.

Kellele jäävad lapsed asja lõpliku lahenduseeni, kui perekonnas on probleemid? Khair Al-Dini sõnul on sel puhul islamiõiguses kaks lähenevust. „Üks on see, et vaatamata sellele, kas naine on muslim või kristlane, peab laps olema temaga. Kui naine on aga kristlane või veel hullem, ateist, siis konservatiivse lähenemise korral antakse laps mehe ja tema perekonna kasvatada, et laps kasvaks muslimina. See olukord pole sarnane vanema õiguste äravõtmisega, mitte-muslimist emal säilib hooldusõigus,” selgitas Khair Al-Din.

Kardetakse uut elukaaslast

„Kuid ma ei näe mingisugust põhjust islamiõigusest lähtuvalt õigustada lapse, eriti nii väikese lapse röövimist. Selle mõistavad hukka ka konservatiivselt meelestatud muslimid,” rõhutas Khair Al-Din. „Kuna Egiptus on sekulaarne riik, kus isegi perekonnaõigust, sealhulgas meeste õigusi on kärbitud, siis võin eeldada, et Egiptus võtab meetmed

Lahutuse korral võib muslimist mees lapse emalt ära võtta kartuses, et endise abikaasa uus elukaaslane on lapsele ohtlik.

Foto: AFP/Scanpix

kasutusele. Probleem seisneb selles, kas peale revolutsiooni kõik ametkonnad töötavad, seetõttu võib mehe leidmine olla raskendatud.”

Ka Nele Siplane, egiptlasega abielus olev kahe lapse ema ja muslim, tõdes, et röövimist islam ei soosi. „See on nagu valetamine,” ütles ta.

Küll aga läheb asi ebameeldivaks siis, kui mees ja mitte-muslimist naine lahutavad: selisel juhul võetakse laps emalt ära. Juba eos on püstitatud hüpotees, et kui ema abiellub teise mehega (eriti mittemuslimiga), võib uus mees hakata last, eriti just tüdruklast väärkohtlema. „Lapse kaitseks

tud, siis peaks seda aastast last kasvatama ema.”

Eesõigus isal

Islam ei soosi tegelikult lahutust. Ometi vastab tõele, et pärast kolm korda öeldud lauset „ma lahutan” lahutus ka jõustub. Samas annab islam lahutuseks ajapikendust: enne lõplikku jõustumist on võimalik kolm korda ümber mõelda. Samas on üsna paljud eurooplaste ja muslimite abielud vaadatamata algele palavale armastusele lahutusega lõppenud. Kultuurid on liiga erinevad ja kui näiteks mees on muslim ja naine pärit mujalt – Euroopast –, hakkab mees lõpuks ikka soovima, et abikaasa tema ema moodi käituks. „Mis ühele poolele on normaalne, on teisele ebanormaalne,” ütles Siplane. „Probleem ja lahkkelisid

tekib vähem, kui ka naine elab ja käitub islamitavade järgi.”

Khair Al-Din eeldab, et Kristi ja Ramy loo puhul võis ki tegemist olla lahutuseelse olukorraga, kus lahutusest oli juba räägitud. Mees võis hakata kartma, et naine soovibki Eestis lahutada ning vastavalt Eesti

seadustele oleks laps ema hoole alla jäänud. Selle olukorra vältimiseks võis Ramy meelitada naise endaga Egiptusesse, kus ta temalt lapse ära võttis.

„Kristi peab endale väga hea advokaadi leidma, kellega koos kohtuniku või mõne teise pädeva isiku poole pöörduda, olukorda selgitada ning paluda, et kohtunik ei lubaks temalt last ära võtta. Ta saaks ka selgitada, et kui ta oleks tahtnud lahutada, siis poleks ta ju oma lapse kaotamisega riskerinud ning Egiptusesse tulnud. Abielulahutuse korral otsustab kohtunik, kellele laps jääb. Kuna Egiptuses kehtivad rahvusvahelise eraõiguse normid, siis võib juhtuda, et kohtunik otsustab lapse siis ki välismaalasele emale jätta,” leidis Khair Al-Din Kristi jaoks lootusekiire.

Siplane ei soovinud Kristi ja Ramy juhtumit kommenteerida, viidates, et ajakirjanduses avaldatud infot ei piisa. Küll aga märkis ta üldistades, et kui üks pool on eurooplane, mitte muslim, siis soositakse ikka pigem muslimist vanemat. „Vastasel juhul läheks laps Euroopasse elama ja islami vaatevinklist pole see positiivne,” ütles Siplane. ●

OLUKORD

Röövitud lapse kohta pole ikka teavet

Egiptuses Hurghadas oma röövitud üheaastase tütre jälgi ajav Kristi Maajärv käis teisipäeva õhtul koos tõlgi-ga politseis, et saada lapse saatuse kohta uut infot. Samuti soovis ta saada selle raporti koopia, mis kirjeldab seni toimunut ning tema kehavigastusi.

Kehavigastused, mille tekitasid Kristile tema abikaasa ja abikaasa vend ajal, mil laps rööviti, fikseeriti kohalikus haiglas ning raport saadeti politseisse. „Kahjuks ei saanud me seda kätte. Meile öeldi, et paberid on prokuratuuris, kus neid läbi vaadatakse ja kus oodatakse veel mingisuguseid uusi pabereid,” rääkis Kristi.

Eile õhtul pidi Kristi kohtuma juristiga, et arutada, kes võiks Egiptuses teda paremini esindada.

Oma abikaasaga polnud Kristi eileõhtuse seisuga ühendust saanud ja lapse saatusest ei tea ta endiselt midagi. „Üritan Ramyd jätkuvalt kätte saada. Meil on vaja asjad rahulikult läbi arutada,” rääkis Kristi.

Välisministeerium teatas eile Eesti Päevalehele: „On kahetsusväärne, et vaatamata välisministeeriumi põhjalikele selgitustele juhtumi juriidilise olemuse ning ministeeriumi ja saatkonna tegevuse kohta, on artiklis [eile ilmunud artikkel „Egiptuses rööviti üheaastane Eesti tüdruk”] väljendatud seisukohta, justkui oleks välisministeeriumi suhtumine inimese muresse leige ning mingit tuge ei anta.”

Ometi avaldas Eesti Päevaleht sõna-sõnalt välisministeeriumist teisipäeva õhtul saadud kogu info, mis kinnitas, et ministeerium ja Eesti saatkond Egiptuses on mitu nädalat otsinud probleemile lahendust ja Kristit aidanud.

Viidates sellele, et Kristi mure lahendamisse on suhtutud leigelt ja talle pole kõike piisavalt selgitatud, lahutus Eesti Päevaleht Kristi sõnadest.

Eile, kui toimetust oli juba artikli avaldanud, saatis välisministeerium raporti kõige tehtu kohta, sellega on võimalik tutvuda Eesti Päevalehe veebilehel: www.epi.ee.

KOMMENTAAR

Andra Olm

justiitsministeeriumi nõunik

Antud juhul algab probleem selles, millise riigi kohtusse tuleks asja pöörduda ning millise riigi õigust kohaldada. Tavaliselt sõltub kohtualluvus lapse elukohariigist, kuid kui elatakse vaheldumisi mitmes riigis, võib olla võimalik ka mitmes riigis kohtusse pöördumine. Pärast kohtusse pöördumist määratleb kohus omakorda, millise riigi õiguse järgi tuleb asi lahendada. Siin võib tulla kohaldamisele kas Egiptuse või Eesti õigus. Eesti perekonnaseaduse (PKS) paragrahvi 117 lõike 1 kohaselt on omaval abielus olevatel vanematel oma lapse suhtes ühine hooldusõigus.

Ühist hooldusõigust omavatele vanematele kuulub seega ka õigus ühiselt lapse viibimiskohta määrata. Kui vanemad selles kokkuleppele ei jõua, saab kohus anda lapse viibimiskoha määramise õiguse ühele vanematest või vanemate taotlusel lõpetada ühise hooldusõiguse ja anda ainuhooldusõiguse ühele vanematest, kellel seejärel on õigus üksi lapse viibimiskohta määrata. Hooldusõiguslikud probleemid tuleb seega vähemalt siinse õiguse järgi lahendada kohtu teel.

Ohtlikud lusitaania teetod ehmatavad kiire levikuga

Võõrliik

Vähemalt esialgu pole veel plaanis nn mõrvartigusid nagu karuputki riiklikult tõrjuma hakata.

Ulvar Käär
ulvar.kaart@ep.lee

Kardetud nuhtlusliik lusitaania teetigu avastati Eestis neli aastat tagasi. Praeguseks on see kanda kinnitanud enam kui pooltes maakondades, kusjuures kõige suurema hooga on haare laienenud Tallinna lähiümbruses.

Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonnas invasiivsete võõrliikidega tegelev Merike Linnamäe tõi välja, et kui 2008. aastal oli rootslaste poolt mõrvartigudeks ristitud lusitaania teetigusid leitud vaid kolmest aiast, siis nüüdseks on „nakkust” palju rohkem.

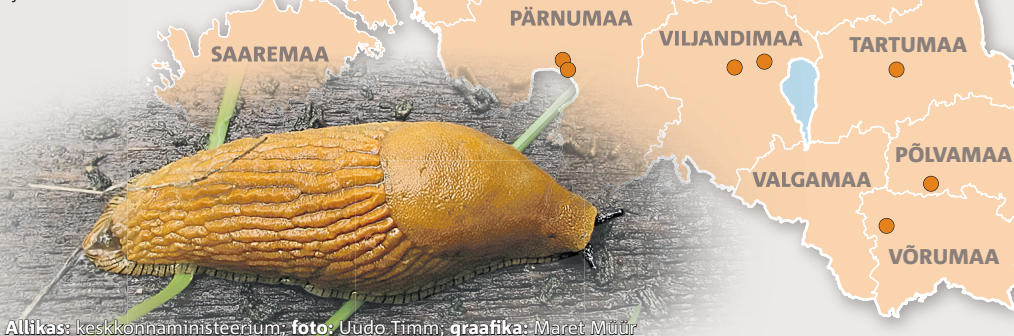
„Järjest suurenenud nõudlus aina uute aiataimede järele on ilmselt olnud põhjuseks, miks see liik on aianditesse jõudnud ja sealt edasi tiheasustusaladele mulla ja taimedega edasi liikunud,” nentis Linnamäe. „Eriti selle aasta niiske suvi oli liigi levikuks soodne.”

Ristumise oht

Kiire leviku ja apluse tõttu on need kuni 15 cm pikkuseks sirguvad teod nii Soomes, Rootsis, Norras kui ka Taanis kogunud kurikuulsust põllu- ja aiakahjurina. Linnamäe viitas, et üheks ohuks peetakse ka nende võimalikku ristumist kohalike suguvendadega, mille tulemusena võivad tekkida eriti invasiivsed hübriidid, keda

Ablas võõrliik seab end Eestis sisse

Peale Harjumaa, kus lusitaania teetigu on muutunud juba üsna massiliseks, on kaks leiukohta registreeritud Pärnu- ja Viljandimaal ning üks leiukoht Järva-, Jõgeva-, Tartu-, Põlva- ja Võrumaal.

Allikas: keskkonnaministeerium; foto: Uudo Timm; graafika: Maret Määr

ei pruugi enam ohustada ise- gi miinuskraadid.

Linnamäe märkis, et ohtlikkuse tõttu on ministeeriumil plaanis lusitaania teetod kanda invasiivsete võõrliikide nimistusse. „Kuna see nimeki-

Vaatamata teetigude leviala laienemisele, pole sellist riiklikku tõrjet, nagu kõikjal vohava karuputke puhul, siiski plaanis alustada. „Me ei näe võimalust, kuidas riik saaks siin inimestele appi tulla. Oma maal peaks aiakahjurit siiski maaomanik hävitama,” sõnas Linnamäe. „Seadusandlikud lahendused võõrliikide osas on suunatud looduse

Eduka leviku põhjuseks on ilmselt suurenenud nõudlus uute aiataimede järele.

ri reguleerib liikide importi ja müüki, siis ilmselt see levikut ei pidurda,” nentis ta aga samas. „Ega keegi ju tahtlikult neid omale aeda ei too, ikka saadakse nad kogemata ja raske on tõestada, kust täpselt ja mis taimedega nad aeda tulid.”

kaitsle, seega on maaomanikel kohustus tagada, et võõrliigid nende valdusest loodusesse ei satuks.”

Kõige lihtsam on teetigudega võidelda, kui neid pidevalt näiteks purki korjata ja siis keeva veega hukata. Seejuures

on eriti oluline tabada kõik isendid kevadel enne sigimishooaega. Korjamisel on abiks see, kui luua tigudele meelepärased peidukohti – näiteks panna aeda lauajuppe, mille alla teod kogunevad – ja neid regulaarselt kontrollida. ●

SOOVITUS

Anna leiust kohe teada

Kõik, kes avastavad lusitaania teetodega sarnased limused, peaks sellest teatama e-postiga aadressidel alien@envir.ee ja teovaatlus@mail.com.

Kirjas tuleks võimalikult täpselt märkida leiukoht, leida ja kontaktandmed ja võimalusel lisada ka foto loomast.

Konkurent: eakate suunamine ühte apteegiketti pole aus

Soodustus

Järgmisel aastal uue ühistranspordikaardi kasutusele võttev Tallinna linn pakub koostöös pealinna suuruselt kolmanda apteegiketiga pensionäridele võimalust saada ühistranspordikaadiga ravimitelt soodustust. Seejuures ei hakanud linn teiste apteegikettidega läbi rääkimagi.

„Arvestades seda, et Tallinnas on hinnanguliselt u 100 000 eakat, on nende suunamine ühe kontserni apteegiketti meelevaldne ning teistele apteekidele mõistetamatu,” sõnas Apotheka keti omaniku Apteekide Koostöö AS-i juhataja Marika Pensa. „Soodustuse loomisest oleks tulnud korraldada kas riigihange või

pakkuda võimalust koostööks kõigile apteegikettidele.”

Pensa väitel liitunuks Apotheka apteegid projektiga väga hea meelega ja nende eeliseks oleks laiem võrgustik.

„Euroapteek valiti pilootprojekti läbiviimiseks, kuna neil on suuruselt kolmas müügivõrk Tallinnas. Kaks suuri apteegiketti, Apotheka ja Apteek1 on juba koostöös pankadega seenioridele oma sooduspakette rakendanud,” põhjendas Tallinna sotsiaal- ja tervishoiuameti juhataja Vahur Keldrima. „Riigihange läbiviimine pole vajalik, sest avaliku sektori raha sellesse projekti ei panda.” Lepingu kohaselt kannab kõik kulud Euroapteek. ●

Dannar Leitmaa

Sepper: lasteaiakoha puudus mõjutab ka võrdõiguslikkust

Lastehoid

Soolise võrdõiguslikkuse ja võrdse kohtlemise volinik Mari-Liis Sepper teatas, et kui vald või linn ei täida vajaliku hulga lasteaiakohtade loomise kohustust, mõjutab see vahetult ka võrdõiguslikkust.

Eesti Päevaleht kirjutas eile kohtuvaidlusest, mille Rae vald kaotas, sest pole taganud vallaelaniku lapsele lasteaiakohta. Sepperi sõnul jääb üldjuhul lapsega koju ema ja kui lapsehoiu võimalused puuduvad, muudetakse emadele keerulisemaks tööle naasmine, mis paljude tööandjate hoiakute tõttu on juba niigi raske.

Voliniku sõnul on 2011. aastal võimekaima omavalitsuse tiitli pälvinud Rae vald ka ise tunnistanud, et on kimpus regulaarse ühistranspordi ja lasteaiakohtade pakkumisega, aga see on eriti oluline just naistele.

„Lähiajal on oodata teisi- gi kohtulahendeid, mis vaagivad, kas omavalitsus on teinud kõik, et lasteaiakoh- ti luua,” sõnas Sepper. „Seda peaks endalt küsima kõik omavalitsused, ka need, kuhu valitud naiste suhtarv meestesse on üks seitsmele – selline on see Rae valla volikogus. Kui esinduskogudes oleks rohkem naisi, kahaneksid ka lasteaiajärjekorrad.” ● **Urmas Jaagant**

Esinevad:

Liis Lemsalu

Tallinna Tantsuakadeemia, Kaitseväe orkester, Politsei- ja Piirivalveorkester koos Marvi Vallaste ja Bonzoga, Kaitseliidu Ühendorkester koos Peeter Kaljumäega

Kaitsevälased, kaitseliitlased, piirivalvurid, politseinikud ja päästjad tutvustavad Teile oma varustust ja tehnikat

Palju erinevaid ja haaravaid võistlusi

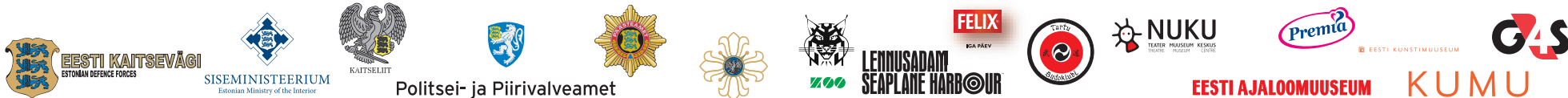
Osalejate vahel loositakse välja mitmesuguseid toredaid auhindu

Sündmus on lastele tasuta! Lastesaatjatele pilet 1 euro. Pilet täiskasvanutele vastavalt muuseumi hinnakirjale

Piletitulu läheb Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühingule

Lennusadam
11. november kell 11-17

Ott Lepland

HILLAR TEDER LANGES KIIIEVIS VAENULIKU ÜLEVÕTMISE OHVRIKS

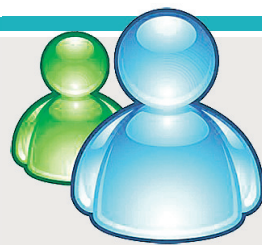
Suurärimees Hillar Teder kaotas vaenuliku ülevõtmise tõttu kontrolli Kiievi Sky Malli kaubanduskeskuse üle, kirjutas Delovõje Vedomosti. Sky Malli omanikud olid kaudselt Tederile kuu-

luvad kinnisvarafirmad Arricano Grupp ja Panorama Grupp. 2010. aasta kevadel müüs Panorama Grupp Sky Malli 51-protsendise osaluse suurärimees Andrei Adamovskile kuuluvale firmale Beta

Grupp tingimusega, et Tederi firmal Retail Real Estate on õigus kontrollpakk 2011. aasta märtsis tagasi osta. Kui aeg kätte jõudis, keeldus Adamovski sellest ja vaidlustas tehingu kohtus. **Delfi**

LIVE MESSENGERI LÕPP

Microsoft teatas, et paneb tuleva aasta alguses Windows Live Messengeri kinni, ja soovitas kasutajatel üle minna Skype'i, mille uude versiooni saab lisada ka oma vana Messengeri konto. **EPL**

EESTI JÄTKAB LIIDRINA

Euroopa Komisjoni eile avaldatud sügisprognoosi järgi kasvab Eesti majandus sel aastal küll 2,5%, aga inflatsioon jääb euroala suurimaks nii tänavu (4,3%) kui ka tulevatel aastatel. **Delfi**

Lennujaama juht: Estonian Air on kriitilise piiri lähedal

Intervjuu

Andres Reimer
majandusajakirjanik

Rahvusliku lennufirma allakäik lükkab ka lennujaama ohutsooni, nendib Tallinna lennujaama juhatuse esimees Rein Loik.

Kuigi tänavu võib Tallinna lennujaam tunda rõõmu uuest reisijate arvu rekordist – see on 2,2 miljonit –, läheb jalgealune peagi tuliseks. Lennujaam on avaldanud küll lootust, et Eesti reisijate olukord ei halvene ja oluliste sihtkohtade arv jääb enam-vähem endiseks ka pärast Estonian Airi tegevuse koomaletõmbamist, sest loobumine pooltest lennukitest ja pooltest lennuliinidest puudutab ennekõike Soome väikelinnasid. Sellegipoolest paneb reisijate arvu eeldatav vähenemine viiendiku võrra ohukellad kõlisesema kasvõi turismifirmadel, kes harjusid lausa buumi ennustava töömahu kasvuga.

●● **Rein Loik, kui palju väheneb Tallinna lennujaama kasutavate reisijate arv pärast Estonian Airi tiibade kärpimist?**

Kokku 1,8 miljonit reisijat oleks 2013. aastal optimaalne tulemus. Me oleme seni suutnud reisijate arvu väga täpselt ennustada. Tänavuse aasta tulemuse prognoosisime 1,1 protsendi täpsusega. Kui ma praegu, teadmata Estonian Airi otsuseid, suudaksin prognoosida 10 protsendi täpsusega, oleksin väga õnnelik.

Tänavune aasta kujuneb meile rekordiliseks, sest eeldame ligi 2,2 miljoni reisija teenindamist. Järgmisel nädalal saabub meile kahemiljones reisija. See räägib edust, sest esimest miljonit reisijat tuli Tallinna lennujaamal koguda ligi 70 aastat.

●● **Kas Eesti poliitikud ja tippametnikud peaksid Brüsselis samme astuma, et võiksite oma lennufirmat doteerida?**

See pole üksnes Eesti, vaid kõikide Euroopa keskpäigast kaugemal asuvate liikmesriikide probleem, kus pole raudteeühendusi. Praegu võib kuulutada konkursse teatud liinidele, mida riik saab siis toetada. Tegemist oleks Euroopa tähtsamate ühendustega, näiteks Brüssel, Pariis ja Berliin. Sellised konkursid on õigustatud, kui kohaliku vedaja pankrotis-

Kui kohalikul lennufirmal läheb halvasti, tähendab see lennujaamale tavaliselt probleeme aastateks, teab Rein Loik.

Foto: Ilmar Saabas

tumisel tekib auk. Mudel on sama nagu Kuressaare–Tallinna liinil.

●● **Kui Tero Taskila käivitas Estonian Airi uue, transiitreisijatele tugineva plaani, oli Tallinna lennujaama meeldiv sisse astuda, sest seal pulbitses täiesti enneolematu rahvarohkus. Milline on olukord pärast seda, kui lennufirma teatas strateegia muutmisest?**

Me ootame Estonian Airi järgmist strateegiat murelikult, kuid praegu on kõik veel endine. Lennufirma plaanide muutumine võib mõju avaldada detsembrikuus, kuid mõju avaldab see kindlasti järgmisel aastal. Enamik lendajaid tunneb huvi piirkondade vastu, mille tagamaal elab 10 miljonit inimest. Meie oleme palju väiksemad ja asendajaid pole lihtne leida.

●● **Kas suudate pärast Estonian Airi tagasitõmbumist transiitreisijate voo säilitada?**

Kahtlemata väheneb kõige enam transiitreisijate arv, kelle hulk kasvas tänavu juunikuus üle 30 000. Edaspidi jääb

tõenäoliselt alles 5000–6000 ümberistujat. Transiidivoogu suudab tekitada vaid oma lennujaamas baseeruv lennufirma. Ma küll ei tea praegu Estonian Airi järgmist strateegiat, kuid eeldan, et teatud Skandinaavia väikesed nišiliinid jäävad alles, sest sealse regiooni inimestel pole olnud küllalt

haid idasuunalisi lendamise võimalusi, näiteks Moskvasse.

●● **Kas võib juhtuda, et Estonian Airi osa langeb nüüd vaid viiendiku peale?**

Ma ei usu seda. Meie oludes – rahvaarv on väike ja sihtkohad asuvad kaugel – oleks kriitiline, kui koduse vedaja osa langeks viiendikuni. Parim oleks, kui see osa oleks pool mahust. Estonian Air on olnud meie mahust ligi 40 protsenti.

haid idasuunalisi lendamise võimalusi, näiteks Moskvasse.

●● **Kas võib juhtuda, et Estonian Airi osa langeb nüüd vaid viiendiku peale?**

Ma ei usu seda. Meie oludes – rahvaarv on väike ja sihtkohad asuvad kaugel – oleks kriitiline, kui koduse vedaja osa langeks viiendikuni. Parim oleks, kui see osa oleks pool mahust. Estonian Air on olnud meie mahust ligi 40 protsenti.

Ideaaljuhul, kui lennujaama riskid oleksid maandatud ja kõik reisijasegmendid oleksid rahuldatud, oleks parim portfell selline: kolmandik kodumaine vedaja, kolmandik suurte rahvusvaheliste lennufirmade ettevõtteid liinid ja kolmandik odavlennufirmad. Meil on üpris hea portfell, sest odavate vedajate osa on umbes 25 protsenti ja suurte vedajate oma ligi 35 protsenti.

●● **Kuidas mõjutab lennukite arv Estonian Airi võimekust?**

Kui lennukil on väiksemgi tehniline probleem või ta on kokku põrganud linnuga, läheb lennuk tehnilisse ülevaatamisse. Kui lennuk, millel on terve päev planeeritud, tuleb lendudest ära, siis tuleb reisijad kohale viia teiste lennufirmadega, mis kujuneb lennufirmale väga kulukaks. Lennujaama poolelt vaadatuna on lennufirma edulugu seotud lennukipargi suurusega: 12–15 lennukit võimaldab pikas perspektiivis olla vähemalt nullkasumise.

Suure tõenäosusega väheneb Estonian Airi praegune 11 lennukist koosnev park viie või kuueni. Ma loodan väga, et seda lennukiparki ei lõigata nii väikeseks, et täpne lendamine

muutub võimatuks. Mulle teadaolevalt pole lennufirma veel otsustanud, millised lennukid neile alles jäävad, kas Bombardierid või Embraerid.

●● **Kas Estonian Air liigub lennukite arvu vähendamisega kriitilisele piirile väga lähedale?**

See tõenäosus on väga tõsiselt olemas. Lennujaamale on koduvedaja osatähtsus väga oluline. Riia lennujaamas on AirBalticu osa 65 protsenti. Kui mõni aasta tagasi pankrotistus Swissair, siis käis Zürichi lennujaama käsi väga halvasti. Sama juhtus Vilniuse lennujaamaga pärast flyLAL-i pankrotti. Need probleemid püsivad tavaliselt aastaid, enne kui teised lennufirmad augu täidavad.

●● **Kui palju inimesi te peate vallandama pärast Estonian Airi kärpeid?**

Kui Estonian Air tuli kevadel oma transiidistrateegiaga, suurenes meie tütarfirma Tallinn Airport GH töötajate arv viiendiku võrra. Kui reisijate arv kukub, siis teatud tööloikudes väheneb ka teenindajate arv. Praegu on veel ennatlik öelda, kas töötajate arv väheneb viiendiku võrra, kuid see väheneb kindlasti. ●

Konkurentsiamet uurib G4S-i tegevust

Kahtlus

Konkurentsiamet uurib G4S-i konkurendi kaebust, et G4S on müünud sularahaveo teenust põhjendamatult odavalt.

G4S Eesti oli enne 2010. aastat Eestis ainus ettevõtte, mis pakkus sularahaveo teenust. 2010. aastal sisenes sellele turule ka OÜ Eurex CS. Viimane on nüüd esitanud konkurentsiametile avalduse, et turu valitseja G4S on müünud sularahaveo teenust põhjendamatult odavate hindadega.

Konkurentsiamet kinnitas Eesti Päevalehele, et on alustatud järelevõlumenetlust. „Avalduse kohaselt on G4S reageerinud Eurexi turule sisenemisele sellega, et on pakkunud osale klientidele teenust tavapärasest madalamate hindadega,” sõnas konkurentsiameti avalike suhete osakonna juhataja Maarja Uulits.

Turgu valitseval ettevõtjal on aga teatud tingimustel keelatud põhjendamatult madalaid hindu pakkuda. „Menetlus on alles alanud, mistõttu ei ole veel võimalik anda hinnangut, kas G4S on seadusega lubatud piire ületanud või mitte,” sõnas Uulits.

G4S ei nõustu süüdistusega

Konkurentsiametisse avalduse teinud OÜ Eurex CS ei soovi ettevõtte tegevjuhi Hannes Roosaare sõnul enne menetluse lõppu teemat pikemalt kommenteerida. Ta kordas vaid üle, et vastavalt konkurentsiseadusele on turgu valitseva seisundi kuritarvitamine keelatud.

G4S Eesti sularahadivisjoni direktor Veiko Vaher kinnitas, et firma on äriettevõtteks orienteeritud kasumi teenimisele. Seega pole see kunagi osutanud teenust põhjendamatult madalate hindadega. Eurexi avalduses väidetuga G4S seega ei nõustu. „Konkurentsivõitluses on G4S-i suhtes sarnaseid avaldusi varemgi esitatud, ükski neis avaldustes ära toodud väidetav rikkumine ei ole kinnitust leidnud,” sõnas ta. „Konkurentsiamet selgitab tõe välja ning selles osas teeb G4S uurimisorganiga igakülgset koostööd.” ● **Urmas Jaagant**

Täna Delfis:
Kes troonivad
Aasta Ettevõtja
galal?

OBAMA VÕITIS TÄNU NAISTE HÄÄLTELE

CNN-i uksesuuküsitluste järgi aitasid Barack Obama tagasivalimisele eelkõige kaasa naised: naistest eelistas teda 55 protsenti hääletanud Romney 44 protsenti vastu. Meesvalijate

seas võidustes Romney 52 protsendiga Obama 45 protsendi vastu. See tähendab, et sooliste eelistuste lõhe oli neil valimistel 18 protsenti, 2008. aastal aga 12 protsenti. **EPL**

KANEP MUUDETI KAHE OSARIIGIS LEGAALSEKS

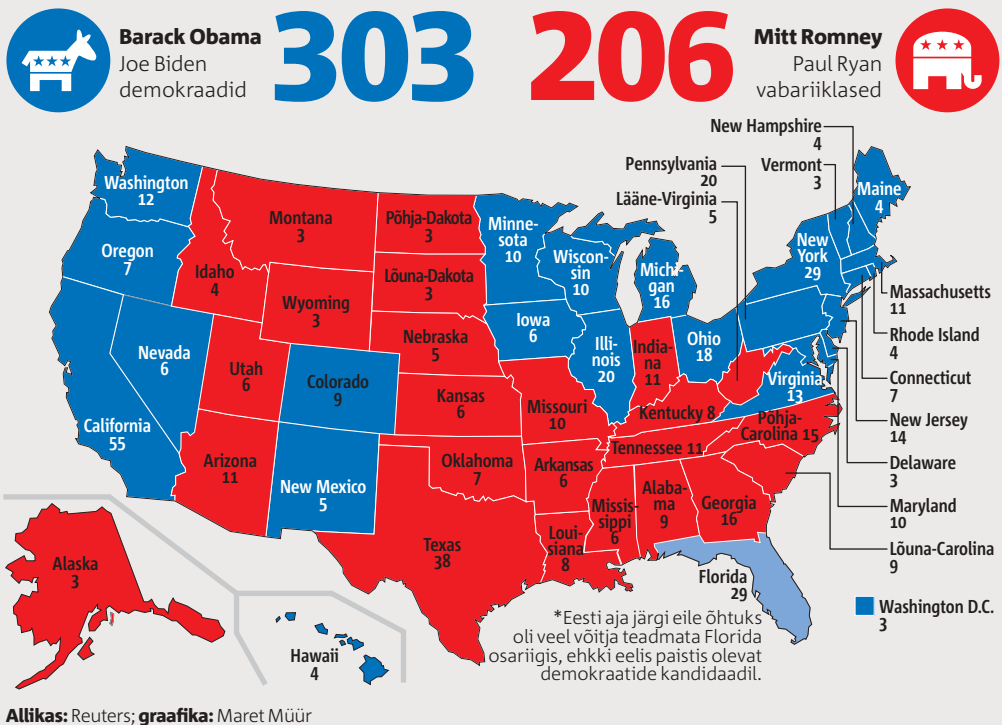
Koos presidendivalimistega korraldatud rahvahääletustel otsustasid kahe Ameerika Ühendriikide osariigi – Washingtoni ja Colorado – valijad legaliseerida kanepi.

Arkansases legaliseeriti kanep meditsiinilistel eesmärkidel kasutamiseks. Kanepi seadustamise hääletus kukkus läbi üksnes Oregonis. **EPL**

Obamal hääli rohkemgi kui vaja

Nii jagunesid eileõhtuste tulemuste järgi osariikide valijameeste eelistused. Võiduks oli kandidaadil tarvis koguda 270 häält.

Obama seljatas edukalt Romney

USA valimised

Presidendi edu varjutab tõik, et kongressi kodades jäi võim eri leeride vahel jaotatuks nagu ennegi.

Raimo Poom
raimo.poom@ep.lee

USA presidendivalimiste eel väljendatud arvamused, et Barack Obama ja tema konkurendi Mitt Romney duell saab olema väga pingeline, osutusid suuresti alusetuks.

Üpris kähku pärast tulemuste avaldamise algust hakkas paistma, et president Obama kindlustab oma tagasivalimise selge tulemusega. Selleks ajaks, kui Eesti elanikud eile hommikul virgusid, oli Romney teinud edukalt ametikoh-ta kaitsnud Obamale juba lüüasaamist tunnistava telefonikõne. Ja Obama oli postitanud oma Twitteri kontole kokkuvõtva säutsu: „Veel neli aastat.“

Lõppkokkuvõttes oli Obama võit veenev. Üle riigi oli ta Romneyst edukam üle kahe miljoni häälega. Obama võidu kindlust näitas seegi, et Romney ei õnnestunud lõpuks saada võitu üheski presidendivalimiste kaalukeeleks olevas osariigis. Ehkki neis ei lahutanud kandidaate suur vahe, kukku-

sid nad üksteise järel Obamale sülle. Demokraadisiniseks värvusid Colorado, Iowa, Nevada, New Hampshire, Wisconsin, Virginia ja Ohio. Florida tulemust, kus kandidaate lahutas vähem kui 50 000 häält, ei kuulutatud pikka aega veel kumagi omaks, ent sealgi juhtis Obama.

Senine võitlus jätkub

Kuna USA-s ei otsusta tulevast presidenti mitte üleriigiline hääletustulemus, vaid igast osariigist valimiste tulemusel valijameeste kogusse läheta-tavad delegaadid, siis muutub Obama ülekaal veelgi selgemaks. Valijameeste koguse valitakse kokku 538 liiget ja edukas presidendikandidaat peab endale tagama vähemalt 270 valijameest, kes on osariikide peale jagatud umbkaudu rahvaarvu osakaalu järgi.

Selles arvestuses oli Obamal Florida tulemuseta, viimase 29 „lahtise“ valijamehe-ta, eile õhtul koos juba üle 300 valijamehe.

Lüüasaamist tunnistanud kõnes soovis vabariiklane Romney tagasivalimise kindlustanud Obamale edu. „Ma soovin neile kõigile head, eriti presidentidele, esileedile ja nende tütardele,“ ütles Romney. „Ma kandidateerin, sest tun-

nen Ameerika pärast muret. Nagu paljudki teist, andsime mina ja asepresidendikandidaat Paul Ryan lahinguväljal endast kõik.“

Obama keskendus oma võidukõnes poolehoidjate rõõmhõisetega saatel helgema tuleviku lubamisele. „Täna õhtul, nendel valimistel tuletasite teie, Ameerika rahvas, meile meelde, et kuigi meie tee on olnud raske, kuigi meie teekond on olnud pikk, oleme ennast kogunud, oleme ennast tagasi võidelnud ja teame oma südames, et Ameerika Ühendriikide jaoks on parim alles ees,“ kinnitas Obama.

Kuid Obama kujutus ees ootavast paremast ajast võib üsna pea asenduda pigem äratundmisega, et USA poliitikas jätkub lähematel aastatel seersa, mis on olnud seni: demokraatide ja vabariiklaste tugev vastasseis ning rasked, et mitte öelda võimatud kompromissid.

Obama esimese ametiaja teise poole tegi ütlemtaasa raskeks patiseis kongressis, mis on jaotunud kahe poliitilise leeri vahel. See jätkub ka teise ametiaja esimeses pooles ja tähendab, et Ameerika ees seisvatele probleemidele, nagu majanduse elavdamisele ja eelarve kordaseadmisele pole oodata kiireid ega lihtsaid lahendusi. ●

Valimisõhtu
Kuidas kõik i

Analüütikud rääkisid tõsimeeli viigist, ülelugemistest ja 2000. aasta Florida katastroofi kordumisest. Ent tulemuseks oli masendus vabariiklaste ja pidu demokraatide õuel, sest kõik läks nii, nagu arvamusküsitlused ennustasid.

Telegramm

Lauri Tankler
Boston, Massachusetts

USA valimised

Üleriigilisest uudistekanalist vaatas mulle vastu poliitikaekspert, kelle ülesanne oli selgitada vaatajale, mis juhtub, kui USA valimistulemus jätab presidendikandidaadid viiki. „See on väga ebatõenäoline tulemus, vähem kui 0,1-protsendise tõenäosusega,“ seletas tähtis poliitikaajakirjanik Chuck Todd. Aga ega ta sellepärast ei pidanud viigistsenaariumi vähem kordi teleekraanil pulkadeks lahti võtma.

Presidendivalimise päeval läksime koos teiste välisajakirjanikega Bostoni linna peale, et intervjuuerida nn tavalisi inimesi, kes ootavad kusagil järjekor-dades. Külmetavad žurnalistid ronisid bussi pealt maha Bostoni linnaraamatukogu juures ja läksid kambakesi ohvreid otsima, leides eest tõepoolest pika järjekorra. Aga iga vastus küsimusele, miks ühe või teise kandidaadi poolt hääletatakse, oli justkui otse kandidaadi valimiskampaaniast võetud.

„Obama lubas vähendada riigivõlga poole võrra. Selle asemel ta kahekordistas seda. Minu jaoks on see väga isiklik probleem – nii ei saa me edasi liikuda. Ma ei tea, mis siis veel edasi saab, kui demokraadid võimule tulevad, kavatsevad makse tõsta ja veelgi rohkem valitsust suurendada.“ Nii kõlas ühe noore mehe, poole kohaga pangas töötava valija arva-

mus. Ka tema nimi oli Chuck, aga erinevalt eespool mainitud asjatundlikust ajakirjanikust võis tema tsitaadist välja lugeda täiesti vastuolulisi, lausa valesid väiteid.

Peale põhjuste, miks üks või teine kandidaat peaks võitma, olid eri analüütikud tõepoolest pannud valijatele, aktivistidele ja kampaaniatöötajatele, aga ka lausa akadeemikutele pähe kärbse, mis korrutas üht ja sama mõtet: valimispäeva õhtuks ei pruugi olla kindel, kes on Ameerika Ühendriikide järgmine president.

Nimetati mitmeid põhjuseid: esiteks muidugi kaalukausil olevate osariikide väga keerulised valimissüsteemid ja erilised nüansid, mida tuleks nappi hääletavahekorra puhul lahendada lausa nädalate kaupa. Teiseks pime lootus, et kampaania viimaste päevade jooksul suudab vabariiklaste kandidaat

maailmavaadet, sest ajakirjanikud pole millegipärast elus eriti hästi hakkama saanud ja olles praegu võimupositsioonil, tahavad panna inimesi enda moodi mõtlema.

Talle sekundeeris 2008. aastal vabariiklaste kandidaati John McCaini nõustanud Paul Debole, kes ütles otse välja, et arvamusküsitlused, mida teevad meediaettevõtted koostöös uuringufirmadega, on kallutatud. „Mina arvan, et meediafirmad võiksid loobuda arvamusküsitlustest,“ teatas ta.

Ehkki ajakirjanikud, kellega koos me seda konservatiivset maailmavaadet kuulasime, ei olnud nende seisukohtadega nõus, jäi see kärbes nendegi pähe tiirlema. Muidugi – ka kõiksugu teised akadeemilised ja vähem akadeemilised allikad olid meile pidevalt seletanud, et ei taha tulemust ennustada, sest kandidaate lahutab lihtsalt liiga pisike vahe.

Valimisõhtu eel kirjutas New York Timesi arvamusküsitlusi analüüsiv ja kokkuarvutav Nate Silver oma blogis, et matemaatilisel on 90-protsendine tõenäosus, et Obama võidab. Ta on tegelikult kirjutanud sama juttu juba

Nn tavaline inimene vastas, justkui oleks tema jutt otse valimiskampaaniast võetud.

Vabariiklaste nõustaja: meediafirmad võiksid loobuda arvamusküsitlustest.

Mitt Romney tekitada erakorralist indu nendes, kes seni polnud veel otsust langetanud. See jäigi vaid lootuseks, sest arvamusküsitlused eduspurti ei näidanud.

Vimm küsitluste vastu

Meie välisajakirjanike rühma võõrustasid päev enne valimisi konservatiivsed Harvardi ülikooliga seotud akadeemikud ja raadioajakirjanikud. Ka nemad noogutasid tõsimeeli kaasa, kui vabariiklaste kandidaate nõustanud Avi Nelson seletas, kuidas meedia on täis liberaalset

mitu nädalat järjest. Seega valmistusid ajakirjanikud pikaks õhtuks, mida olid lubanud teleajakirjanikud ja arvamussliidrid. Välisministerruumi ametnikud, kes olid meile igasuguseid kokkusaamisi organiseerinud, rääkisid pidevalt telefoniga, et meid ikkagi Romney lõpuvõitusele sisse saada. Nimelt ei ole vabariiklased välisajakirjanikesse kunagi eriti soovivalt suhtunud – osalt muidugi ka selle tõttu, et välisajakirjanikud on aja jooksul suhtunud vabariiklastesse väga kurjalt. („Miks te

BARACK OBAMA REKORDSÄUTS

Pärast võitu Barack Obama Twitteri-kontole postitatud fotost, kus Michelle Obama teda kallistab, ja sõnumist „Veel neli aastat” on saanud hitt. Ühe tunni-ga sai see üle 300 000 vastusäut-

su ja muutus kõigi aegade populaarseimaks säutsuks. Kõik sotsiaalmeediavõrgustikud ägasid miljonite inimeste sõnumite all, kes tahtsid jagada oma arvamust valimistest. **Delfi**

KOLM OSARIIKI KIITIS HEAKS GEIABIELUD

Esialgsetel andmetel kiitsid Maine'i, Marylandi ja Washingtoni valijad rahvahääletustel heaks samasooliste abielude lubamise. Minnesotas lükati tagasi põhiseadusparandus, mis oleks defineerinud abi-

elu vaid mehe ja naise kooseluna. Wisconsin valis ametisse esimese avalikult homoseksuaalse senaatori Tammy Baldwin (pildil). **EPL**

Bostonis ehk kkagi nii kiiresti otsa sai?

Obamad tähistavad võitu. Vasakult: abikaasa Michelle, tütar Sasha, tagasivalitud president ise ja tütar Malia. All: rõõmupidu demokraatide leeris ja kaotust tunnistama pidanud Mitt Romney.

Fotod: AFP, Reuters / Scanpix

sinna Iraaki ikka läksite, ah?” Ja väikelinna volikogusse pürgiv vabariiklasest kandidaat kahvatub.)

Romney meeskond oli Bostoni messikeskusesse juba liiga palju kohalikke ja üleriigilisi ajakirjanikke akrediteerinud ja 25 ebaolulist võõramaalast tundus olevat liig. Meie minerkut lükati aina edasi, sest need-

samad konservatiivid, kes lubasid meid sisse aidata, polnud kas kohal või ei osanud pressipäasmete kohta midagi öelda.

13 minutit varem

Kuigi me läksime kohale ja lootsime seal pressipäasmetega paremini kontakte tabada, ei saanudki me sisse. Selle asemel sõitsime mööda Bostonit

ringi ja otsustasime minna vaatama vabariiklasi ja demokraate, kes pole ehk kutsutud nii võrd kõrge profiiliga üritusele kui presidendikandidaadi võidupidu. Presidendivalimistega samal ajal andsid ameeriklased ju oma hääled ka senati- ja kongressikandidaatidele. Nii- siis läksimegi alustuseks vaatama, kuidas reageerib vabariik-

laste kandidaadi Scott Brow- ni lõpupeole tulnud seltskond tema kaotusele.

Suures ballisaalis olid püsti pandud televiisorid, 50. eluaastates valgepäised ja valge nahaga härrasmehed olid juba purjakil ja püüdsid 20-aastaseid kampaaniaaktiviste ära rääkida, ostes neile 15-dollarilisi rummikoolasid. Kõik teadsid

juba, et nende kandidaat on kaotanud. Inimesed lahkusid vaikselt, et otsida endale sobiv baar, kus mure uputada ja öö läbi presidendikampaania tulemusi vaadata.

Sel hetkel ei olnud veel keegi öelnud, et Barack Obama võidab. Ka vabariiklased uskusid, et arvamusküsitlused on vildakad ja meedia pöörab neile liiga palju tähelepanu. Juba varem oli jäänud mulje, et paljud demokraatide seas elavad inimesed ei julge öelda, et tegelikult hääletavad nad vabariiklaste poolt. Tuleb välja, et see toimis ka vastupidi: ka vabariiklaste sõprade seas oli inimesi, kes ei julgenud öelda, et nad hääletavad demokraatide poolt.

Enamik välisajakirjanikke Scott Browne üritusele tegelikult ei tulnudki. Neid oli liiga palju väntsutatud ja kuna valimisöö pidi tulema pikk, siis suundusid nad suurema massiga tagasi hotelli, kus oli interneti ja elektriga turvaline. Aga esialgsed valimistulemused kinnitasid üha enam, et arvamusküsitlused on olnud täpsed.

„Äkki läheks vaatama, mida [demokraatide senaatorikandidaadi] Elizabeth Warreni peol tehakse,” küsisin ma meie võõrustajalt Andrew'lt, kes meid üritustele viis. „Absoluutselt. Obama hakkab kohe võitma ja sel hetkel ma siin olla ei taha,” viitas Andrew süngele vabariiklaste üritusele. Ajal, kui me jalutasime paari kvartali kaugusele demokraatide peole, vaatasid nutitelefoni-dest vastu uudisteagentuuri- de kinnitused, et kaalukeeleks olnud Ohio ja Virginia osariik on valinud pigem Obama ja sellega on valimised tehtud.

Kell oli 23.13. 2008. aastal, kui Obama võitis päris suure edumaaga John McCaini ees, kuulutati ta võitjaks vaid 13 minutit varem. Demokraatide peole jõudes jäi üle vaid pildistada pidutsevaid, suudlevaid, kallistavaid, veiniklaase kokku löövaid, naervaid, tantsivaid ja muidu lihtsalt väga õnnelikke inimesi.

Need valimised võitis üks New York Timesi ajakirjanik, kes oskas arvamusküsitlusi lugeda ja tulemusi kokku arvutada. ●

Ka vabariiklaste seas oli neid, kes ei julgenud tunnistada, et valisid demokraate.

KIVASTIK VIETNAMIST

Täna kell 17.30 esitletakse Solari Apollos Mart Kivastiku romaani „Vietnami retsept”. Raamatust loeb löike Hendrik Toompere juunior, teosest räägivad Tiit Pruuli ja autor. **EPL**

ALGAB FESTIVAL „MAAILMATRUMM”

8.–10. novembril toimub Tallinnas löökpillimuusika festival „Maailmatrumm”, mis näitab kolmel teemapäeval löökpile kogu nende rikkuses ürgsest Aafrika rahvapillist tänapäeva heli-

loojate lemmikpillini. Festivali avab Rock Cafés kell 20 ansambel Drums United: kümme artisti Lucas van Merwijki (Holland) juhtimisel. Lisainfo: www.filharmonia.ee **EPL**

MARE VINDI ÜLEVAATENÄITUS

10. novembrist on Adamson-Ericu muuseumis avatud graafik Mare Vindi näitus „Mare Vint. Joonistused läbi viie aastakümne”. Üle poole töödest on Eesti kunstimuuseumi kogudes-

se kuuluvad varasemad teosed. Esindatud on ka viimaste aastate tööd, kus Vindi loomingusse ilmuvad värvipiiltsioonist ja tušš lõuendil. Näitus on avatud 17. märtsini. **EPL**

„Hamlet” jätab teadmatusse

Teater

Linnateatri uue „Hamleti” tegevus toimub klikeaja Eestis, kus valitseb autoritaarne kord.

Andres Laasik

andres.laasik@epl.ee

Taani troonipärija prints Hamlet (Alo Kõrve) ise on esimeses vaatuses nooruslikult morn ja elus pettunud. Noor tubli üheharitud loikam, kes ei ole endale seni õiget rakendust leidnud ja seetõttu haarab kinni võimalusest oma emale moraali lugeda. Siis aga saabub arusaamine, et kehtiv võim pole eriti seaduslik.

Tüki kirjatähte järgiv lavastaja Priit Võigemast on moralist ja kujutab lossiseltskonda väga konkreetset. Linnateatri Taavalavale tekkinud Helsingi lossi saalides käib jube viinajoomine, ikka Eesti 1930-ndate klikeaja laadis. Kogu õukond on esitletud süsteemina, mis ümbritseb tugevat Claudiust ja nõrka kuninganna Gertruditi (Epp Eespäev), kes on allaheitlik ja ühtlasi selle masinavärgi jaoks liiga eluterve.

Meikar Helsingöris

Priit Võigemasti lavastatud „Hamlet” on kiiresti areneva peategelase lugu. Kui lossi tulevad näitlejad (esitatud haaravas videovormis), hakkab Hamlet, kes on võtnud Charlie Chaplini kunstilise hulkuri kuju, toimima provokaatorina, seades üles oma hiirelõksu, mis peaks tõe kuulutama. Alo Kõrve mängitud

Hamlet (Alo Kõrve) kuulab isa vaimu (Aleksander Eelmaa) sõnumit.

Foto: Siim Vahur/Linnateater

Hamleti kartmatu tõejanu lubab tõmmata vabalt parallele: tegemist on Silver Meikariga Helsingi lossis.

Tegevust elavdab tublisti kantsler Poloniust mängiv Andrus Vaarik, kelle osatäitmist võib võrrelda Jüri Jär-

Hamleti kartmatu tõejanu lubab tõmmata vabalt parallele Silver Meikariga.

veti sama rolliga kunagises Mikk Mikiveri lavastuses. See on mäng, kus publik jäetakse juurdlema küsimuse üle, kas Polonius mängib opakat ja seniilset või ongi mingil määral selline. Vaarik seab väga tugeva satiirilise rõhuasetuse Poloniuse kuulekale püüdlikkusele. Tema Taani peaminister on kehtivat korda piiritlet austav tüüp. Seejuures on ta üliaktiivne, tema vusserdamine ajab sassi Hamleti ja Ophelia (Evelin Võigemast) suhte.

Stiil muutub

Poloniuse kanda on tähtis osa lavastuse kujunditareas, mis räägib ühiskonna mandumisest, ja pärast tema surma jääb see liin hõredamaks. Lavastuse teine vaatus on ka stiililt erinev, sealjuures nõrgenevad ka klikeaja motiivid.

Chaplini kõvakübara ja jalutuskepiga Hamlet on võitleja. Ta minetab passiivsuse ja võitleb enda ja õigluse eest, kandes tragikoomilist kunstniku aupaistet. Pärast Hamleti korraldatud hiirelõksusteeni areneb lugu kii-

resti – sedavõrd, kui ta ühes viievaatuselises klassikalises tragöödias arenda saab. Tragöödia ei tähenda aga sugugi ainult kurbi toone. Kui Linnateatri „Hamleti” esimeses pooles torkis publikut Poloniuse koomika, siis teises võtab Margus Tabor hauakaevaja rollist välja need naljad, mida suur Shakespeare näitlejatele pakub.

Lavastuse finaali on väga huvitav selles mõttes, et lavale ei tule Fortinbrasi-nimeline näitemängutegelane, kes korjab üles maas vedeleva võimu. Võigemast võimu pärijat ei näita, me ei saagi teada, kes ta on. Aimub musta hobuse fenomeni.

Teame, et järgmise peaministri nimi pole Andrus Ansip, aga ühtegi teist tõenäolist kandidaati silmapiiril veel ei paista. Õhus ripub teadmatus. **•**

Hamlet

Esietendus 27. oktoobril Tallinna Linnateatris

Lavastaja Priit Võigemast

Kunstnik Marion Undusk

Muusikaline kujundaja ja videokunstnik Veiko Tubin

Helilooja Rasmus Puur

Osades: Alo Kõrve, Evelin Võigemast, Epp Eespäev, Rain Simmul, Andrus Vaarik, Argo Aadli, Indrek Ojari, Mart Toome, Tõnn Lamp, Aleksander Eelmaa, Margus Tabor, Kristjan Üksküla

5. ja 6. novembri etendustel asendas haigestunud Hamleti osatäitjat Alo Kõrvet lavastaja Priit Võigemast

Soansi „Varjud” unistavad suurusest

Kunst

Eile avati kunstihoones Jaak Soansi ülevaatenäitus „Varjud”. Suures saalis eksponeeritakse modernismi klassikat ehk valikut pronksskulptuuridest, mille valmimisaeg jääb 30–40 aasta taha. Väiksemates aga näeb juba iseseisvusaastatel valminud loomingut, sealhulgas mitut tänavusest või möödunud aastast pärinevat teost. Kui pronksskulptuuride sotsiaalne sõnum on looritatud, siis uuemad, terasest ja puidust taiesed on abstrakt-

sele vormile vaatamata „otse-ütlevamad” ja ühiskonnakriitilise tooniga. Näiteks võib tuua sõjateemalise skulptuuri „Rahujõud” (2012), kus kalgi ilmeka metalltugi rangelt hantlile toetub. Või saagidest ja puidust konstrueeritud teose „Monument langenud Eesti metsale” (1997).

Surve hoidis teravana

„Olen kogu elu arvanud, et kunstil peab olema kriitiline mõõde,” märkis Soansi ise. „Aga kui nõukaaja puhul räägitakse ideoloogilisest surve-

stis oli see surve mõnes mõttes paganama hea. Sul oli selge vastane, nagu ulakal poisil karm isa. Praegu on kõik võimalik ja seetõttu pole justkui enam midagi võimalik, kunst muutubki selliseks üldiseks, labiilseks.”

Teatavasti on Soansi teinud mõned tuntuimatest avalikus ruumis asuvatest skulptuuridest, nagu Tammsaare kuju Tallinnas ja Gailiti oma Valgas. Ise on ta enda sõnul siiski alati eelistanud abstraktset laadi figuraalsete tööde tegemisele. Samas peab ta ka kaht-

Jaak Soansi ja „Ruumi mõõde” (2012)

FOTO: Vallo Kruuser

laseks liigset vormimängudesse kiindumist. „Mõnikord on meil järgitud mingit vormi, mida üle ilma tehakse, kõik asjatundjad on temaga omal ajal rahul, aga 10 aasta pärast ei paku ta enam mingisugust huvi. Tuleb ikka leida mingi üldistus.”

Mida aga tähendab vari näituse pealkirjas? „Kui ausalt öelda, siis on kõik siin-need pronksteosed minu jaoks pigem suure formaadi väikesed varimudelid,” ütleb Soansi. „Näiteks 1977. aasta „Varjul” on kõik suure monumendi omadused, ta on lihtsalt väikeses mõõdus. Või 1976. aasta „Võõras”, mis on Lennart Mere järgi tehtud, tegelikult nad kõik sobiksid suurvormideks.”

„Varjud” on Tallinna Kunstihoones avatud 16. detsembrini. **• Kaarel Kressa**

Köha annab märku tervisehäiretest

Köha ja ravimid

Täiskasvanuil peetakse lubatavaks köhida üks või kaks korda tunnis, ja terve laps ei köhigi.

Signe Kalberg

signe.kalberg@epl.ee

Köha ehk *tussis* on organismi kaitsemehhanism hingamisteede puhastamiseks sinna sattunud võõrkehade ja ülemäärast limast. Haiguse tõttu köharefleks aga sagedaneb ja ületab kaitsefunktsiooni vajadused.

Köhal on mitu faasi. Külmetushaiguse alguses tekib tihti ärritusköha – see on piinav ja limavaene ning kiusab eriti öösiti. Limaskest on põletikuline ja köhimine valus.

Kui infektsioon süveneb, hakkab limaskest tootma lima, siis nimetatakse köha lahtiseks ehk produktiivseks. Selles faasis on aga sekreet tihti sitke ning bronhides ja ülemistes hingamisteedes kinni, seda on raske välja köhida. Köhimine võib olla valuline ja väga koormav.

Peamine köha tekitaja sügisel ja kevadel on viirusinfektsioon. Nn tavaline köha kestab vähem kui kolm nädalat ja on põhjustatud peamiselt külmetusest. „Külmetuse põhjustab viiruslik hingamisteede infektsioon, mida pole põhjustanud gripp. Kokku on ülemiste hingamisteede viirusinfektsiooni tekitajaid üle 200,” ütleb pulmonoloog Elga Mesimaa.

Oluline on teada, et ka siis, kui viirusinfektsiooni äge periood on möödas, võib köha edasi kesta – koguni paar kuud, sest hingamisteede limaskest on saanud kahjustada. Enamikul juhtudel vaibub viirushaiguse järgne köha siiski 3–8 nädalaga.

Tõsisem on olukord siis, kui köha pole möödunud ka kaheksa nädala jooksul. „Põhjust arsti poole pöördumiseks on siis, kui köhaga kaasneb halb enesetunne, hingamisraskus, palavik, valu,” soovib Mesimaa.

Krooniline köha

Sellisel puhul võib köha pida krooniliseks ja põhjustajaks on juba tõsisem haigus. Pikaajalist köha põhjustavad tihti nii läkaköhasse kui ka paraläkaköhasse haigestumine, samuti nakatumine selliste nakkushaiguste tekitajatega nagu klamüüdia ja mükoplasma. Riskigruppi kuuluvad imikud, rasedad, eakad ja kroonilised haiged. Lapsed toovad lasteaiast kaasa viiruseid, mis nende vanematel on üsna kergelt kulgevad haigused, kuid see-eest kroonilisi haigusi põdevatele vanavanematele mõjuvad need

Kui kuiv köha ärritab pikemat aega, tuleb pöörduda arsti poole, ütleb dr Elga Mesimaa.

Foto: Rauno Volmar

tõsisemalt. „Kroonilised haigused nõrgestavad organismi ja seetõttu kulgeb neil haigus raskemalt ja pikemalt. Immuunsust viiruse läbipõdemine ei anna.”

Alati tasub meele pida, et köha ei tekitata ainult viirushaigus, vaid see võib märku anda ka teistest tõbedest. „Köha põhjusi on palju, see kaasneb peaaegu kõigi nii ägedate kui ka krooniliste kopsuhaigustega, sh astma, kroonilise obstruktiivse bron-

ma ägenemiseni ja isegi vähi tekkeni.

Sagedased köha põhjustajad on nina-neelu-nohu sündroom, astma ja krooniline bronhiit.

Otsi põhjused üles

Kui pärast nohu kestab ikkagi köha, tuleks lasta kontrollida köha põsekoopaid, sest tegu võib olla nohu tüsistusena tekkinud põsekoopapõletikuga.

Väga sagedane köha põhjus on ka suitsetamine, mis mõjub ärritavalt hingamisteede limaskestale. Harvematel juhtudel on pikaajalise köha põhjuseks muud haigused.

Mõningatel juhtudel võivad kuiva ärritavat köha tekitada psühholoogilised põhjused. Selline köha vaevab enamasti ainult päeval, öösel haige ei köhi.

Psühholoogilise päritoluga köha võib ägeneda ebameeldivate teemade puhul. Lastele on selline köha samuti iseloomulik, kui nad on kodus või koolis stressiseisundis.

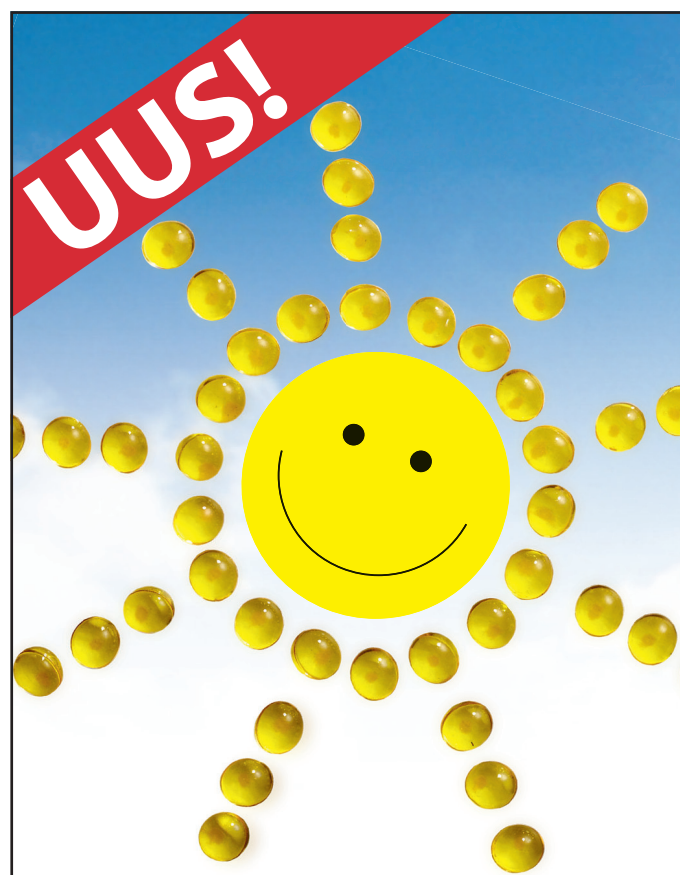
Milline köha ka ei ole, igal juhul on see ebameeldiv. Tavaliselt möödub kuiv köha külmetushaiguse esimeste päe-

vadega – see muutub lahtisemaks, hakkab eralduma lima ja röga. Et köhast kiiresti vabaneda, otsitakse abi apteegist. Tavapärane käik apteeki köhahaigistava ravimi järele teeb tihtipeale aga inimesele karuteene. „Röga, mis peaks köhides välja tulema, jääb sisse. Nii tekib hea sööde mikroobidele ja kopsupõletik on käes.”

Kui kodused ravivõtted aga ei aita, tuleks kasutada röga-lahtisteid. ●

TASUB TEADA!

- Kopsude üldpindala on ligikaudu 500 m²
- Alveoolid on 300 meetrit ehk 130 m²
- Ööpäevas läbib kopsu ligikaudu 9000 liitrit õhku
- Köha korral on õhuliikumise kiirus kuni 1000 km/h, võrdluseks: orkaani puhul on tuulekiirus 300 km/h, tornaado tuulekiirus on 480 km/h.
- Äge köha kestab tavaliselt kuni 3 nädalat
- Alaäge köha kestab tavaliselt 3–8 nädalat
- Krooniline köha kestab üle 8 nädala

Tugevaim D-vitamiin Eestis!

Kergesti neelatavad päikesevitamiini pärlid

- 19,5 µg (780 IU) D₃-vitamiini
- lahustatud külmpressitud oliiviõlis, mis tagab hea imendumise
- väike ja kergelt neelatav želatiinkapsel
- aitab hoida luid, hambaid ning immuunsüsteemi talitlust normaalsena
- 1 kapsel päevas igas R-tähega kalendrikuus
- pakendis 40 kapslit
- orienteeruv hind 5.30€

Müügil apteekides.

Taani kvaliteettoode firmalt
Pharma Nord
www.pharmanord.ee

EE-D-Pearlid_ad_EPL_1012_88x345

BRONCOPHEN®

aed-liivatee ja altee juure vedelekstrakt

VÕIUB KÖHA ÄRA!

Köharohi, mis lahtistab röga ja vähendab kurguärritust!

BRONCOPHEN siirup sisaldab aed-liivatee ja altee juure vedelekstrakti. Aed-liivatee on sajandite vältel olnud hinnatud ravimtaim köha ja bronhiidi ravis. Aed-liivatee soodustab lima eritumist ja lima väljutamist. Selle tagajärjel muutub köha lahtisemaks, köhimine väheneb ja kergeneb. Altee katab kaitsva kihina põletikulise limaskestast ja leevendab kurguärritust. Puhas naturaalne vaarikasiirup annab ravimile meeldiva lõhna ja maitse.

Köhasiirup sobib kasutamiseks ka lastele alates 4 eluaastast.

Kaks ühes: röga lahtistav ja kurguärritust vähendav

Looduslik: sisaldab aed-liivatee ja altee juure vedelekstrakti

Pikaajaline kasutuskogemus

Meeldiva maitsega

Käsimüügiravim.

Näidustus: Traditsiooniline taimne ravim, mille näidustus põhineb pikaajalisel kasutuskogemusel. Leevendava vahendina kurguärrituse vähendamiseks ja rögalahustitina ülemiste hingamisteede viirusinfektsioonidega kaasneva köha puhul.

Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infolehte. Kaebuste püsimise korral või ravimi kõrvaltoimete tekkimisel pidage nõu arsti või apteekriga.

Tootja: Kwizda Pharma GmbH, Effingergasse 21, Viin, Austria. Täiendav informatsioon müügiloa hoidjalt Eestis: OÜ KBM Pharma, Tähtvere 4, 51007 Tartu, Eesti. Tel 733 8080.

Alkoholisõltuvus

Intervjuu

Vilve Torn
toimetaja

Alkoholism on tänapäeva meditsiinis selgelt haigusena määratletud, ütleb dr Imre Rammul.

●● Miks inimesed joovad?

Hea küsimus. Lible oskas Arno küsimusele kaunis selge vastuse formuleerida, aga paljud ei oska. Joomise alustamine nõuab küll iseloomu, sest alustades on ju nii tavaliseks iiveldus, oksendamine, peavalud, peapööritus, halb enesetunne, vanemate hukkamõist, joobes tehtud valed asjad ja otsused. Ühesõnaga, üpris ropp ja raske töö ikka see joomise äraõppimine, aga nagu näha, mõnel seda iseloomu ikka jagub.

Aga kui nüüd tõsisemalt rääkida, siis ega see päris selge polegi, miks mõned inimesed alkoholi küüsi langevad. On inimesi, kes ongi loomult sõltuvustele vastuvõtlikumad, sest nende aju on tavainimesega võrreldes mõnuimpulssidele vähem tundlik ja see sunnib neid rohkem väliseid ergutajaid kasutama. Nende puhul kehtib tihti peale ka seaduspärasus, et kui ühest sõltuvusest saadakse lahti, vaadatakse selle asemele juba uus.

Omajagu tõtt on selleski väites, et eestlased tarbivad tihti oma kinnise loomu pärast alkoholi ka abivahendina: võtame selles võtmes, et saaks jutu lahti. Ja nii ta lähebki – algul ei saa vedama, pärast ei saa pidama. Oma seksuoloogitöös olen veel täheldanud, et alkohol on vahend seksuaalfoobiate taandamiseks ja pidurite mahavõtmiseks. Ja teisalt on alkohol ka abivahend pidurite pealepanemiseks. See pärsib kesknärvisüsteemi tasandil enneaegset seemnepurset. Tegelikult on tänapäeva meditsiini kasutuses palju odavamaid ja ohutumaid vahendeid selle probleemi lahendamiseks, aga nii tehakse.

●● Kas alkoholism on siiski haigus?

Sageli väidetakse, et alkoholism sõltuvust nimetatakse haiguseks vaid seetõttu, et n-ö vabastada joodik vastutusest. Et ta ei peaks end süüdi tundma. See pole päris nii. Tänapäeva meditsiinis on see selgelt määratletud haigusena. Paralleele võib tuua II tüüpi suhkruhaigusega. Mõlema haiguse tekkes on olulised eluviisid ja pärilikkus, kuid iga haigust tuleb ravida. Inimeste või tema lähedaste süüdistamine olukorda ei paranda.

●● Aga see vabastab ju inimese vastutusest!

Mingil määral kindlasti, kuid see ei vabasta siiski tervenda tahtjat panustamisest. Sellest, et terveks saamise nimel

Arstliku perenõuandla juhataja Imre Rammul

Tiit Blaas

tuleb ise ka vaeva näha. Optimaalse ravitulemuse tagamiseks on olulise tähtsusega haiguskriitika ja ravisättumus. Alkoholisõltuvuse korral peaks silmas pidama, et sageli on see sekundaarne. Oluline on seegi, et põhiprobleem saaks adekvaatse ravi. Lisaks ravimitele on oluline ka psühhoterapia.

●● Seega mitte ainult süstitabletid, vaid ka psühholoog? Jah. Peab ikka peamise põhjuse üles leidma ja selle enda jaoks ära tundma. Et mida üks

●● Mida sõltuvuses inimene ise saaks ära teha?

Ega siin muud nõu polegi anda, kui et tuleks pöörduda vastavate ametiteeste ja -naiste poole. Eks enne tehakse tavaliselt ikka läbi ka see etapp, mil lubatakse küll endale ja lähedastele, et see jääb viimaseks korraks. Ja nii ikka ja jälle...

●● Perearsti juurde?

Perearst on kindlasti probleemi võimalike lahenduste kursis ja oskab esmast toetust pakkuda. Alkoholisõltuvuse ravi on aga pikaajaline ja suuaresti on see siiski psühhiaatriate mägumaa. Esmalt tulekski just sinna poole samm seada. Edaspidi saab tar-

vidusel psühholoogi rakedada, et saavutatud kainuses püsida.

●● Aga psühhiaatri või psühholoogi juures käimine tundub meil ju kuidagi häbiväärne olevat?

Jah. Kahjuks kipub see nii olema, kuid see kartus on üsna põhjendamatu. Jutud jäävad spetsialisti ja patsiendi vahe-

le ega ole väga põhjust kartata, et ooteruumis kohtutakse tuttavatega. Psühhiaatri juures käiakse ju ka unehäiretega, relvaloos saamiseks jne.

●● No meil valitseb siiski seisukoht, et inimene peab ikka ise hakkama saama.

See on rohkem meie mees- tel küljes, et mees ei nuta ja mees parandab ise oma hambad ära. Ega siin mingit muud võimalust ei ole: kui loosipiletit ei osta, siis on võiduvõimalused pehmelt öeldes kidurapoolsed. Ja mingit ühest lahendust ei ole. Ega siis see paljuräägitud ampull ei aita ka enne, kui peast ei ole probleeme läinud.

●● Kõige tähtsam on inimese enda valmisolek end ravida?

Vägisi ei saa ju kellelegi ravimeid manustada. Sellist lähenemist, et abikaasa teisele poolele midagi hommi- kupudru sisse sokutab, me ei soovita ega soosi. Kui inimene ikka väga tahab paraneda, aga tunneb, et ei saa, siis tänapäeval on olemas ravimid, mis taandavad alkoholi- himu ja vähendavad alkoholi pakutavat mõnutunnet. Mõni tarvitab neid iga päev, mõni

Ega see paljuräägitud ampull ka enne ei aita, kui peast on probleem läinud.

on väga tõsine haigus!

vaid siis, kui tuttav tunne peale tuleb. Mõni võtab aga enne peoleminekut tableti sisse, et poleks kade alkoholitartvita-
jaid vaadata. Sellised ravimid, mis toimivad üle mõnureseptorite, võimaldavad isegi nn kontrollitud joomist, taandades ühtlasi ka teisi sõltuvusprobleeme. Mõnikord on tarvidus rakendada paralleelselt ka teisi psüühikat mõju-

tavaid preparaate või näiteks ampulli.

●●On sellised ravimid siis väga kallid?

Kui me räägime sõltuvust taandavatest ravimitest, siis need on päris kallid. Kui aga arvestada kokku alkoholi kuluva summa ja selle tekitatav kahju tervisele, töö- ja elukvaliteedile, siis võib kindlalt väita, et see on

kokkuvõttes hulga odavam kui joomine.

●●Sõltuvuse ravimid võiksid ju haigekassa kompenseeritavate ravimite nimekirjas olla?

See on küll päevselge, et tänane kokkuvõtte toimub homse arvel: mõelgem, kui suurt kokkuvõtte annaks tänane ravimikompensatsioon näiteks tulevase maksa siirdamise arvel!

●●Kas riik üldse püüab kuidagi alkoholisõltuvuse probleemi lahendada?

Alkoholisõltuvus on tõusmas prioriteetseks teemaks. Ma ütleks siiski veidi pessimistlikult, et ega see poleks esimene kord, kus mingi riiklik programm pannakse küll püsti, kuid seejärel selgub, et raha selle programmi täitmiseks pole... Muidugi on posi-

tiivseid näiteid, oleme näiteks arstliku perenõuandlaga osalenud töötukassa rahastatud projektides, kus tegeleme alkoholisõltlastest töötute nõustamise ja raviga, tarvidusel ka ampulli paigaldamisega. See töötukassa initsiatiiv on igati tervitatav. Loodan, et ka riiklik alkoholipoliitika saab peatselt kaante vahele ja kuulub täitmisele.

●●... ja tõstab alkoholiaktsiisi!

See küll väga ei tööta. Ajaloo vältel on seda võitlust ju korduvalt proovitud. Tõttav preventatsioon ei toimi rahakoti kaudu, vaid selle kaudu, mis on inimesel kõrvade vahel. Kui ei ole õigel ajal suudetud suhtumist kujundada, siis tuleb ravimite ja psühhoteraapia abiga aidata asjad paika timmida. ●

REKLAAMTEKST

GeloRevoice® toob hääle tagasi!

Me tunneme inimest hääle järgi. Meie hääle on kordumatu ja rõhutab isikupära. Kadunud hääle toob tagasi GeloRevoice®.

Külmetushaigused, hääle ülekoormus või kuiv õhk (keskküte, konditsioneerid) mõjuvad häälele halvasti. Tagajärjeks on häälekähedus, kurguärritus, köhitustunne kurgus ja suukuivus. Kõik see pole mitte üksnes ebameeldiv, vaid märk sellest, et kurgu limaskest on kahjustunud. Haigustekitajad saavad kergemini organismi tungida ja põhjustada viirus- ja külmetushaigustesse nakatumist.

Uudne lahendus kurguvaevuste korral!

Saksa firma Pohl-Boskamp tõi turule uuendusliku toote kurguvaevuste ravis. GeloRevoice® kurgutablettides sisalduv hüaluroonhape moodustab suu ja kurgu limaskestal ainulaadse hüdrogeelkompleksi. See kaitsekiht takistab haigustekitajate organismi tungimist ja kiirendab kurgu limaskestast paranemist. Samuti on tablettidel kerge kihisev efekt, mis suurendab sütle eritumist ja niisutab limaskesti. GeloRevoice® kurgutabletid vähendavad ebameeldivat tunnet kurgus ja toovad hääle tagasi.

Kurk on haige?
Hääle on ära?
Kurguärritus?

GeloRevoice® -
esmaavalik
häälekäheduse korral!

Müügil apteekides.
Tootja G.Pohl-Boskamp GmbH & Co. KG, Saksamaa.
Esindaja Eestis: OÜ KBM Pharma. Tel 7 338 080
Meditsiiniseade. Lugege tähelepanelikult kasutusjuhendit ja vajadusel konsulteerige arsti või apteekriga.

Ravimata vitamiinipuudus võib viia tõsiste tervisekahjustusteni

Arstide soovitus B1-vitamiini puuduse raviks: benfotiamiin

Benfotiamiin on vitamiin B1 rasvlahustuv analoog, mis imendub tavalisest B1-vitamiinist tunduvalt paremini ja satub just sinna, kus organism teda vajab. Benfotiamiin pidurdab erinevate kahjulike ainevahetusproduktide kuhjumise organismis ja kaitseb tugeva antioksüdandina rakke oksüdatiivsest stressist põhjustatud kahjustuste eest. Ainuke Eestis retseptivabalt müüdiv benfotiamiinisalv ravim on Benfogamma, millel on laialdane positiivne kasutuskogemus. Benfogamma sisaldab 50mg benfotiamiini. Päevas võetakse sõltuvalt tiamiinipuuduse nähtude raskusest 1...3 kaetud tabletti. Toime saamiseks tuleb benfotiamiini võtta pidevalt pikema aja jooksul (vähemalt 2 kuud).

Pöörake tähelepanu B1-vitamiini puudusele viitavatele nähtudele

B1 puudusele viitavad nähud

- kestev väsimus, kurnatus
- mälu nõrgenemine, keskendumisraskused
- meeleolulangus, närvilisus, emotsionaalne labiilsus, unehäired
- käte või jalgade suremine, säärelihase krampid
- tundlikkushäired, ebamääraseid valud

Vitamiin B1 puuduse peamised põhjused

- ebatervislikud eluviisid ja väärtoitumine, liigne maiustamine
- stress; suur füüsiline või vaimne koormus
- kange kohvi või teega liialdamine
- alkoholiga liialdamine, suitsetamine
- paastumine, ranged dieetid, salenemiskuurid
- kõrge veresuhkrutase, diabeet
- mõnede ravimite (antibiootikumid, suukaudsed rasestumisvastased vahendid) pikaajaline tarbimine
- loomulik vananemine

Benfogamma®

Benfotiamiin 50mg, kaetud tabletid N50

Benfotiamiin on palju võimsama toimega kui tavaline veeslahustuv vitamiin B1, sest ta imendub palju paremini ja satub piisaval hulgal just sinna, kus organism teda vajab.

Benfogamma® - ainuke retseptivaba benfotiamiin Eestis!

Ravimireklaam. Benfogamma (benfotiamiin) on käsimüügravim. Näidustused: vitamiin B1 vaeguse ravi täiskasvanutel. Tähelepanu! Tegemist on ravimiga. Enne tarvitamist lugege tähelepanelikult pakendis olevat infolehte. Kaebuste püsimise või ravimi kõrvaltoimete tekkimise korral pidage nõu arsti või apteekriga. Müügiloo hoidja: Wörwag Pharma GmbH & Co. KG, Calwer Str. 7, D-71034 Böblingen, Saksamaa. Täiendav teave müügiloo hoidja esindajalt Eestis: KBM Pharma OÜ, Tähtvere 4, 51007 Tartu. Tel 733 8080.

KBM PHARMA

Laine spa hotell

Kutsume Sind ravispaasse!

Mereäärne asukoht, kompaktne maja, hubane majutus, kvaliteetsed ravi- ja lõõgastusprotseduurid, maitsev toit ning uuenenud vee- ja saunakeskus (aroomiga aurusaun, leili- ja infrapunasaun, bassein, mullivann ja kauni merevaatega puhkeala) on ootamas Sind spaahotellis Laine.

November 2012–jaanuar 2013 üllatame soodushindadega:

7-päevane ravipakett (P–P) al. 209 €/in

Pakett sisaldab: majutust 7 ööd, 7 hommiku-, 6 lõuna- ja 7 õhtusööki rootsi lauas, arsti vastuvõttu ja personaalse raviplaani koostamist, 12–18 raviprotseduuri, hommikuvõimlemist E–L, varahommikust ujumist ja leilisauna kasutust 6.00–8.00 ning uuenenud vee- ja saunakeskuse külastust iga päev 13.00–22.00.

Eripakett „Proua Laine soovitab“ al. 135 €/in

Pakett sisaldab: majutust 3 ööd, tervituskohvi ja kooki, 3 hommiku-, 2 lõuna- ja 3 õhtusööki rootsi lauas, arsti vastuvõttu ja personaalset raviplaani koostamist, 5 raviprotseduuri, hommikuvõimlemist E–L, varahommikust ujumist ja leilisauna kasutust 6.00–8.00 ning uuenenud vee- ja saunakeskuse külastust iga päev 13.00–22.00.

Majutus al. 55 €/2-ne standardklassi tuba

Hotellitoa hind sisaldab: majutust 1 öö, varahommikust ujumist ja leilisauna kasutust 6.00–8.00, hommikusööki rootsi lauas kell 7.30–10.00 ning uuenenud vee- ja saunakeskuse külastust 13.00–22.00.

Täpsem hind sõltub valitud puhkuseperioodist ja majutustoa tüübist
Info ja broneerimine: Spaahotell Laine • Sadama 9/11, 90502 Haapsalu • Tel: 472 4400 (24h)
info@laine.ee • www.laine.ee

Prillid! Läätsed! Päikesepillid!

Lai valik Parim kvaliteet Professionaalne teenindus

**Tallinnas Endla 12 kaupluses prillid kiirtööna!
Püsiklientidele alati soodsamad hinnad ja eripakkumised.**

TALLINN Pärnu mnt 10 telefon 627 0110 E-mail: pamumnt@eagle-vision.ee Endla 12 telefon 662 1150 E-mail: endla@eagle-vision.ee Paldiski mnt 102 (Rocca al Mare kaubanduskeskuse 1. korrusel) telefon 665 9105 E-mail: rocca@eagle-vision.ee RAKVERE Põhjakeskus, Tõrremäe telefon 326 0500 E-mail: rakvere@eagle-vision.ee	TARTU Tasku keskus, Turu 2 telefon: 733 3938 E-mail: tartu@eagle-vision.ee Lõunakeskus, Ringtee 75 telefon: 731 5638 E-mail: lounakeskus@eagle-vision.ee PÄRNU Rüütli 39 telefon 445 1900 E-mail: pamu@eagle-vision.ee Kaubamajakas, Papiniidu 8/10 telefon 445 5979 E-mail: kaubamajakas@eagle-vision.ee
--	--

EAGLE VISION
Elu on vaatamist väärt
www.eagle-vision.ee

Taimsed oomega-rasvhapped kogu perele

Green Oil™ – oomegarasvhapped puhtast loodusest

Toitumise tähtsus

Oomegarasvhapped on rakumembraanide peamine koostisosa, seega on need väga olulised siseorganite, aju, südame ja veresoonte funktsioonide toetamiseks. Need on ühed tähtsamad ehitusmaterjalid, mida organism ise ei tooda. Seetõttu peamegi saama neid nn asendamatu rasvhappeid igapäevase toiduga.

Aju, nahk, veresooned

Polüküllastumata rasvhapped kogunevad peaaegu ja reproduktiivsüsteemi rakkudesse. Oomega-3- (alfa-linoleen) ja oomega-6- (linoleen) rasvhapped on vajalikud ainevahetusprotsessides, toimivad organismi energiaallikana, kuuluvad kõikide rakumembraanide koostisesse ning osalevad paljudes organismi biokeemilistes protsessides.

Küllastumata rasvhapped

Oomegarasvhapped on vajalikud südame ja vereringe ning endokriinsüsteemi tegevuseks, samuti aju, naha ja limaskestade funktsioonideks. Taimsetes lipiidides olevad küllastumata rasvhapped (linoleen-, eikosaanhape) on vajalikud rasvas lahustuvate vitamiinide kaitseks oksüdeerumise eest. Organismi jaoks on paljudes rasvastes liha- ja piimatoodetes

leiduvatest küllastunud rasvhapetest bioloogiliselt palju olulisemad just küllastumata rasvhapped.

Skandinaavia preparaat

Green Oil

Green Oil on taimne looduslike rasvhapete kombinatsioon, mida saadakse lina-, rapsi- ja kuningakepiseemnetest. **Green Oili** kapslid on toodetud taimse tooraine külmpressimise meetodil, tänu sellele on kõik bioloogiliselt aktiivsed ained säilinud. Preparaadi koostisesse kuuluvad organismile vajalikud asendamatu oomega-3-, -6- ja -9-rasvhapped. **Green Oili** kapsleid võivad tarvitada ka taimetoitlased.

Green Oil on hästi tasakaalustatud oomega-3-, -6- ja -9-rasvhapete kombinatsioon kogu perele. **Green Oili** kapslitel puudub kala- ja -lõhn!

Kuningakepp

Õli valmistamiseks kasutatakse selle taime seemneid. Neis on palju polüküllastumata rasvhappeid ja organismile eriti kasulikku linoleenhapet (GLA).

Kuidas Green Oili kapsleid tarvitada?

Täiskasvanutel tuleks võtta kaks kapslit päevas söögi ajal. Vajadusel võib võtta neli

kapslit päevas söögi ajal. Alla 11-aastastel lastel võtta üks kapsel päevas söögi ajal. Vajadusel võib pigistada kapsli sisu väheste koguste piima, mahla või toidu sisse.

Kust saab Green Oili kapsleid osta?

Green Oili kapsleid saate osta apteekidest või tootja kodulehelt www.newnordic.ee

Kas teil on küsimusi?

Täpsema info saamiseks helistage telefonil 684 3838 või külastage tootja kodulehte www.newnordic.ee

Elu on imeline, kui tunned end suurepäraselt!

«Lõpuks hakkasin tundma end täisväärtusliku naisena!» rõõmustab Gitte.

«Kahe viimase aasta jooksul kogesin sageli ebameeldivaid aistinguid suu, nina ja silmade limaskestade kuivuse tõttu. Mul on hea meel, et hakkasin tarvitama **Green Oili** kapsleid.»

Organismi tasakaal

Gitte on ujumistreener ja liikumisterapeut. See on raske töö, mis nõuab palju sisemist energiat, mida tuleb jagada ka teistele. Seetõttu on Gitte jaoks tähtis pidevalt hoida organismi head üldseisundit ja olla energiline.

«Tundsin end sageli nagu närtsinud lill, sest mind vaevab limaskestade kuivus, seda eriti ninas. Tuju oli kehva, olin väsinud ja kurnatud. Sellega tuli kuidagi võidelda. Ja ma leidsin viisi – hakkasin tarvitama Skandinaavia **Green Oili** kapsleid. Olen neid võtnud juba kolm kuud,» räägib Gitte.

Sai limaskestade kuivusest lahti

Gitte võtab **Green Oili** kapsleid iga päev hommikusöögi ajal. «Olen väga rahul, sest tunnen end suurepäraselt, olen tulvil energiat ning minu organism toimib nagu hästi reguleeritud ja õlitatud masin!» räägib Gitte naeratades.

RALLIÕNNETUS TÕI KRIMINAALMENETLUSE

13. oktoobril Saaremaa ralli kiiruskatsel juhtunud õnnetuse kohta alustati kriminaalmenetlust karistusseadustiku § 119 (raske tervisekahjustuse tekitamine ettevaatamatusest) alusel,

et selgitada välja, kas kiiruskatse ohutuse tagamisel oli eksimusi. Üks ralliauto sõitis kiiruskatsel kurvis rajalt välja ja vigastas kuut inimest, ühte seejuures raskesti. **EPL**

KORVPALL

Eesti korvpalli meistriliigas kirjutas Rakvere Tarvas kolmapäeval turniiritabelisse hooaja neljanda võidu, alistades võõral väljakul Tallinna Kalevi 78 : 49 (poolaeg 44 : 21). **EPL**

KÄSIPALL

Põlva Serviti võitis käsipalli Eesti meistrivõistlustel võõrsil Viljandit 26 : 18 (15 : 7). Serviti parimad väravakütid olid Ardo Puna ja Henri Sillaste kuue tabamusega. **ERR**

VÕRKPALL

Võrkpalli Schenkeri liigas kaotas Tallinna Selver võõrsil ülipõneva viiegeimilise mängu Riia Lasele tulemusena 3 : 2. Geimid vastavalt 18 : 25, 26 : 24, 18 : 25, 25 : 20 ja 15 : 12. **EPL**

Täna valib Eesti spordirahvas endale neljaks järgnemiseks aastaks uue presidendi.

On kaks kandidaati: Saaremaa sporti nõustav Madis Kallas ja praegune asepresident Neinar Seli.

Alljärgnevad küsimused võiksid täna otsustajate meeles mõlkuda, kui nad oma sedeli kasti panevad.

Madis Kallas: talle pole peale nooruse midagi ette heita

Foto: Eva Ligi

sporditoimetus
sport@ep.lee

●● Kes tegelikult seisavad Kallase seljataga?

Kindlasti seisab Kallase seljataga tema isa Raivo Kallas, endine riigikogulane, kes kuulus 2006. aastani Reformierakonda. Kuus aastat tagasi oli ta peakandidaat Saare maavanema kohale, kuid ametiposti ta siiski ei saanud. Pärast seda esitas ta erakonnast lahkumise avalduse. Samuti kuulub Kallase lähimate nõuandjate sekka kergejõustikumäedžer Aivar Karotamm.

Pärast seda, kui Kallase programmi ilmusid sõnad „nõukoda” ja „talendiotsimisüsteem”, hakati spekulereida ka Raul Rebase rolliga Kallase nõustajana. Kallase sõnul on nad Rebasega paar korda telefonil teel vestelnud, kuid tema tiimi Rebase ei kuulu.

●● Miks peaks Eesti spordirahvas usaldama oma organisatsiooni, raha ja tuleviku noore mehe kätte, kellel ei ole midagi ette näidata?

Ega siinkohal olegi Kallasele midagi ette heita peale vanuse. Ta on lihtsalt nii noor, et ei ole jõudnud veel pärast sport-

laskarjääri lõppu suuri tegusid teha. Praegu töötab ta spordisüsteemi esimesel astmel, sealt kohe redeli tippu hüpata on üsna ebareaalne.

Teisalt kaasnes Kallase osalemisega presidendirallil õhin, millesarnast pole Eesti meedias valimistega seoses ilmselt kunagi olnud.

●● Kuidas Kallas kavatseb EOK-le raha tuua?

Viimastel päevadel on nii kandidaadid kui ka paljud kiibitsejad arutanud, kas valimiseelne debatt ei tiirle mitte liiga palju raha ümber. Aatelisus aatelisuseks, aga rahata tipp-sporti ei tee. Seli on välja käinud kõlavad arvud, Kallas on olnud tagasihoidlikum, luba-

des suurendada sponsori tulu aastaks 20%. Aga kuidas? Kas tema tee otsustajate juurde oleks sama roheline kui endisel peaministril Mart Siimaniil? Kindlasti mitte.

●● Kes on Kallase teine asepresidendikandidaat?

Enne eileõhtust „Foorumi” väitlussaadet, kus võis tulla muudatusi, oli teada vaid üks asepresidendikandidaat: olümpiavõitja Erki Nool. Kes on aga teine mees või naine kahe mitmevõistleja meeskonnas? Miks on Kallas tema nime ütle misega nii kaua venitanud? Kas tal on üldse kellekagi kokkulepe? Valijad tahaksid kindlasti teada kogu tiimi, mitte vaid presidenti.

Neinar Seli: tema eelis on tohutu kogemus ja tutvused

Foto: Ilmar Saabas

●● Seli kuulub kümnetesse organisatsioonidesse, tal on ärid, ta juhib Tallinna Sadama nõukogu. Kui paljust on ta tegelikult nõus loobuma, et teha EOK presidendi tööd?

Eesti Päevalehele antud intervjuus kinnitas Seli, et ta on valmis taandama end enamiku organisatsioonide tööst. Ta kinnitas ka, et ärid on sellises seisus, et ta ei pea enam iga päev kõrval seisima. Samuti ei osale ta enam aktiivselt poliitikas. Küll aga on ta avaldanud soovi Tallinna Sadama nõukogu edasi juhtida. Siit tekib uus probleem: nimelt väitis majandusminister Juhan Parts eilses Äripäevas, et kui valitakse Seli, on kaks varinat: ta kas astub tagasi ja sadam saab ka tulevikus spordile raha anda või Seli jätkab ja sadam enam sporti ei toeta. Selge on üks: kui Seli tahab kõik oma plaanitavad ideed ellu viia, tuleb teha palju aeganõudvat tööd, mille nimel peab paljust loobuma.

●● Kas nii selge seos ühe erakonnaga ei või ühel hetkel kahjulikuks osutuda?

Mart Siimann oli tipp-poliitik, peaminister, kuid sporti juhtima asudes juba endine poliitik. Tema erakond oli selleks ajaks, kui ta valiti EOK juhiks, sisuliselt lagunenu. Seli on väga tugeva reformierakondliku taustaga, olles erakonna liige ka praegu. Kindlasti on tal lihtne otse ja vabalt võimalolevate kaaslastega rääkida. Aga mis saab siis, kui praegune koalitsioon laguneb? Või

kui uut valimistel tuleb etteotsa mõni teine partei? Võib juhtuda, et selge seotus ühe erakonnaga võib mingil hetkel olla halb variant.

●● Milline on Seli täpsem plaan ja allikad eelarve kahekordistamiseks?

Seli on öelnud, et tema eesmärk on nelja aastaga kahekordistada eelarve ning kolmekordistada sponsorite toetus. Sponsorite kohta mainis ta näiteks seda, et EOK-d ei toeta ükski suur pank, lisaks soovib ta näha spordis rohkem riigiettevõtete raha. Samuti on ta rõhunud ministeeriumis töös olevale kavale anda kogu hasartmängudest tulev raha EOK-le jagamiseks.

●● Kes on Seli asepresidendikandidaadid?

Enne eileõhtust „Foorumi” saadet spekulereiti eelkõige ühe paariga: Toomas Tõnise – Kristina Šmigun-Vähi.

Praeguse peasekretäri Tõnise rolli Eesti spordi kujundamisel on võimatu ülehinnata. Ta tunneb sporti, süsteemi ja inimesi.

Kahekordne olümpiavõitja Kristina Šmigun-Vähi ja kergejõustikuliidu president Teigmägi on aga head suhtlejad, kes saavad presidenti igal ajal asendada.

Seda kummalisem on, et kui Selil on nii tugev tiim, siis miks ta ei soovinud seda varem öelda. ●

Kuidas toimub EOK presidendi valimine

●● Kuidas valitakse president?

Valituks osutub kandidaat, kes kogub täiskogul osalenud ja esindatud EOK liikmete hääletest enamuse ehk 50% + 1 hääle. Me ei tea, kui palju on spordiinimesi, kellele ei sobi kumbki kandidaat ja kes jäta- vad sedeli täitmata või rikuvad selle. Suure tõenäosusega nii ei lähe, kuid kui kumbki kandidaat ei kogu kohalviibijate hääle enamust, läheb rohkem

hääli saanud kandidaat üksi teise vooru. Kui ta ei kogu ka seal üle poole hääli, kuulutatakse valimised kehtetuks.

●● Kes veel täna paika pannakse?

Peale presidendi valitakse asepresident, 14 täitevkomitee liiget ja 63 esindajate kogu liiget. Kahele asepresidendi kohale on üles seatud üheksa kandidaati: Toomas Tõnise, Erich Teigamägi, Erki Nool, Jaan

Toots, Madis Lepajõe, Sandor Liive, Kaia Jäppinen, Urmas Sõõrumaa ja Kristina Šmigun-Vähi. 14-le EOK täitevkomitee liikme kohale on 33 kandidaati.

●● Kes valivad EOK juhtkonna? Valijateks on 122 EOK liiget: 63 spordialaliitu ja föderatsiooni, 15 spordiühendust, 19 piirkondlikku spordiliitu ja 25 füüsilist isikut.

●● Kes annavad hääle liidu või ühenduse eest?

Valimistel annab organisatsiooni poolt hääle selleks volitatud isik. Oluline on, et volitaja peab olema kantud B-kaardile.

●● Kes on need EOK 25 füüsilist isikut, kes saavad presidendit valida?

EOK füüsilisest isikust liikmeks saavad olla Eesti Vabariigi kodanikud, kes esindavad Eestit rahvusvahelises olümpiakomitees, on olüm-

piaühendusel osalenud sportlased või isikud, kellel on silmapaistvaid teeneid spordi- ja olümpialiikumise arendamisel, ning EOK taastajaliikmed 1989. aastast.

Kui neile punktidele vastav inimene soovib kuuluda EOK liikmete hulka, peab ta kirjutama täitevkomiteele kirjaliku avalduse. Otsuse teeb täiskogu. Praegu on füüsilised liikmed Mati Ala-

ver, Rein Haljand, Jüri Jaanson, Gerd Kanter, Sven Kolga, Tõnu Laak, Ants Laos, Andres Lipstok, Tõnu Lume, Janika Mölder, Erki Nool, Tiit Nuudi, Gunnar Paal, Indrek Pertelson, Jaak Uudmäe, Cardo Remmel, Erika Salumäe, Toomas Savi, Mart Siimann, Kristina Šmigun-Vähi, Jaan Talts, Jüri Tamm, Mart Tarmak, Toomas Tõnise ja Andrus Veerpalu. ● **EPL**

„Surmagrupis” olid probleemiks suluseisud

Manchester City peatreeneril Mancinil jätkus pärast mängu kohtunikega juttu kauemaks.

Foto: Reuters / Scanpix

Jalgpall

Manchester City ja

Madridi Reali treenerid:

kohtunikud langetasid

valed otsused.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epl.ee

Meistrite liiga neljanda vooru esimene pool pakkus intrigeerivaid vastasseise, millest kõige dramaatilisemad toimusid jällegi „surmagrupis” ristitud D-alagrupis.

Manchester City võib ju olla meeskond, kus raha ei loeta, ent ülimalt suure tõenäosusega ei aita meeletu kulutamine neid selgi hooajal Euroopa klubivuti tugevaimas sarjas alagrupist edasi.

Pärast 2 : 2 viiki Amsterdamis Ajaxiga on valitseval Inglismaa meistril ainult kaks punkti ja edasipääsuks tuleb alista da esmalt nii Madridi Real kui ka Dortmundi Borussia ja siis loota, et suurtelt suudab punkte röövida ka Ajax.

Juhul kui City üliraskest seisust ikkagi välja rabeleb, saaks neist Moskva Lokomotivi ja Porto kõrval kolmas klubi, kes on suutnud edasi pää-

sed hoolimata esimeses neljas voorus kogutud kõigest kahele või vähemale punktile. „Kui lõpetame kaheksa punktiga [ja pääseme edasi], siis usun, et meie saatus on Meistrite liiga võita,” ütles pärast kohtumist City peatreener Roberto Mancini. Itaallasest loots andis siiski märku, et pigem piirdub Meistrite liiga City jaoks selgi hooajal alagrupiturniiriga.

Süüdistada saavad nad vaid ennast, et lubasid lohaka kaitsetegevusega Ajaxil avapoolajal kaks nurgalööki väravaks viimistleda. Oma osa sai siiski ka kohtunikebrigad, kes jättis viimastel minutitel lugemata Sergio Agüero värava, olles enne fikseerinud

ti fikseerimata. Oma arvamus lugemata jäänud väravaolukorra kohta oli muidugi ka Mancinil, kes lõpuvile kõlades platsile õigusemõistjate juurde tormas. „Kohtunikebrigadi tase oli tõesti kehv. Ütlesin kohtunikule: „Õnnitlen, see oli värv,”” selgitas Mancini. Pärast kohtunikega diskuteerimist jäi talle ette kaameramees, kes tema tegevust filmis. „See film ei ole minust, vaid mängust. Andsin talle märku, et mäng on läbi,” lisas Mancini.

Stsenarium kordus

Samalaadne stsenaarium käivitus Santiago Bernabéul. Nii teise poolaja algul värava löönud Reali ründaja José Callejóni kui ka peatreener José Mourinho arvates tegid õigusemõistjad Hispaania suurklubile liiga, kui raskesti hinnatavas olukorras suluseisu vilistasid ja tabamuse lugemata jätsid.

„See polnud suluseis. Tean seda, sest nägin, et vasakaitsja oli minuga ühel joonel,” kinnitas Callejón pärast kohtumist.

Lõppkokkuvõttes peab

ilmetu avapoolaja esitanud Real teenitud punktiga rahul olema, sest 2 : 2 viigivärava suutis Mesut Özil sepistada alles 89. minuti filigraanse kauglöögiga.

Pärast nelja vooru ongi kvarteti liider Dortmundi Borussia, kes tõstab kahe viimase hooaja Bundesliga tiitli tuules pead ka Euroopa tasemel. Möödunud hooaja lõpetas klubi alagrupifaasis mäletavasti ilmetu neljanda kohaga. Nüüd astub Jürgen Klopp juhendatav meeskond eesotsas Saksamaa uue põlvkonna tähtmängijate Marco Reusi, Marcel Schmelzeri ja Mario Götzega Euroopas kõigile kanna peale. Heledapäine Reus, kes on juba koondise eest mängideski kuraditosina mänguga viis väravat paugutanud, lõi seejuures Reali puuri Meistrite liigas 200. palli. Reali väravavaht Iker Casillas sai aga sarjas kirja 126. kohtumise, mis annab talle edetabelis kolmanda koha. Eespool on kauaaegne meeskonnakaaslane Raúl González 142 ja Manchester Unitedi raudvara Ryan Giggs, kel enne eileõhtust mängu oli koos 130 kohtumist. ●

ARV

84. kohale kukkus Eesti maailma jalgpalli edetabelis, 15 kohta senisest tahapoole. Eesti koondise parim koht FIFA tabelis oli tänavu märtsis, kui oldi 47. kohal. Kõige nigelam koht on olnud 137. (oktoober 2008). Tabelit juhib endiselt Hispaania, Saksamaa on teine, Argentina kolmas ja Portugal neljas. Eesti MM-i valikturniiri alagrupikaaslastest on Holland 7., Ungari 30., Rumeenia 37., Türgi 38. ja Andorra 203. kohal.

94 punkti sajast võimalikust kogus Eesti jalgpalli mälu

mängu meistrivõistlustel neljandat aastat esikoha võitnud Jalka meeskond, kuhu kuulusid Indrek Schwede, Mihkel Uiboleht ja Lennart Komp. Teiseks jäi 86 punktiga Jalgpallipunker (Ott Järvela, Dannar Leitmaa, Ants Põldoja) ja kolmandaks 77 punktiga FC Levadia (Marko Kristal, Indrek Zelinski, Indrek Petersoo). Eesti Päevalehe võistkond Aet Süvari, Gunnar Lehest ja Pärt Talimaa kogus 65 punkti, mis andis seitsmenda koha. Kokku osales 41 võistkonda, mis on kõigi aegade rekord.

4 korda mootorratta ringrajasõidu 250-kuubikuliste klassis MM-tiitli võitnud Max Biaggi teatas eile karjääri lõpetamisest. Peale selle on itaallane kaks korda võitnud teise koha 500-kuubikuliste sarjas. Viimased kuus aastat sõitis Biaggi Superbike'ide sarjas ja võitis seal 2010 ja 2012 ka meistritiitli. 41-aastase Biaggi hiigelaeg jääb 1990-ndate keskele, kui ta näis võitmatu. Biaggi on aastate jooksul kuulsust kogunud skandaalse käitumisega. 1 EPL

Legendaarne jääger Jaak Mosin: tütar palus, et ma Edgarit maha ei laseks!

Eksklusiivintervjuu Nigeeria piraatide käest pääsenuga

Kibe tõde: erinevalt teistest ELi riikidest jätab Eesti oma elanikud elektriturul kaitseta

8. november 2012

EESTI EKSPRESS

007 SKYFALL

Saal 1	12:15	21:45
Saal 2	11:45	14:50
Saal 7	15:45	18:40

Saal 10	11:30	14:30	17:30	20:30
A.Le Coq Sviit				21:30

FILMI "ALICE IMEDEMAAL" LAVASTAJALT

Disney FRANKENWEENIE

KINODES 9. NOVEMBRIST

ESTI KEELES!

ISEGI KOLETISED VAJAVAD PÜHKUST

STUUDIOLT, KES TÕI MEILE

Saal 7 3D eesti keeles!	11:25
Saal 7 3D vene keeles!	13:40

videoviku saaga

koidukuma

KINODES 16. NOVEMBRIST PILETID MÜÜGIL!

„PARANORMAALSE NÄHTUSE“ JA „ASTRAALI“ PRODUSENDILT

PAHAENDELINE

OLLES TEDA KORD NÄINUD, ENAM PÄASU POLE

Saal 3	15:25
Saal 4	12:35
Saal 5 2D eesti keeles!	15:20
Saal 5 2D vene keeles!	13:15
Saal 5	19:45

Coca-Cola PLAZA

www.forumcinemas.ee
wap.forumcinemas.ee

INFO TELEFONILT 1182

VAPPER JOCK	PERE	SEITSE PSÜHHOPAATI	K14
Saal 3 2D eesti keeles!	13:20	Saal 5 EELLINASTUS!	22:10
Saal 3 2D vene keeles!	11:15	ASTERIX JA OBELIX TEMA MAJESTEEDI TEENISTUSES	PERE
EESTLANNA PARIISIS	MS12	Saal 6 3D eesti keeles!	11:50
Saal 3 eesti ja prantsuse k., eesti- ja venekeelsete subtiitritega!	15:25	Saal 6 3D vene keeles!	14:40
AJASÖLM	K12	MAVERICKS - LAINET PÜÜDMAS	MS12
Saal 3	22:20	Saal 6	22:25
LOOTUS TÄRKAB	MS12	FRANKENWEENIE	PERE
Saal 4	21:20	Saal 6 EELLINASTUS!	18:05
KÕIK MUUSIKUD ON KAABAKAD	K12	DEEMONID eesti keeles!	K14
Saal 4	19:25	Saal 7 EELLINASTUS!	21:40
KÕIK MENDID ON M***ID	K14	RÄPANE AMET	K14
Saal 4	14:55	Saal 8	15:05
ZAMBESIA		RÕÕVITUD 2	K12
Saal 5 2D eesti keeles!	15:20	Saal 8	13:00
Saal 5 2D vene keeles!	13:15	Saal 9	15:15
1+1	MS12	TEEL	K14
Saal 5	19:45	SÕOST	K12
SEENELKÄIK		Saal 9	13:10
Saal 5 eesti keeles, venekeelsete sub.	17:35	ARGO EELLINASTUS!	K12
		Saal 9	20:40

*A.Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 4,50€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,00€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,70€, 3D-pilet 7,00€/lastepilet 3,70€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklil pühadel tavapilet 6,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,00€/lastepilet 3,90€. A.Le Coq Sviit E-N pilet 17€. R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väärikad kinohommikud

Lõhepüük Jeemenis

Filmi juhatab sisse vene keeles kultuuriajakirjanik Boris Tuch.

Iga 5. seanss TASUTA!

11:00

KINOS ARTIS
ALATES 2. NOVEMBRIST 2012

JA KUI ME ELAKSIME KÕIK KOOS?

Alates 12:20 ja 19:15

12:20 **19:15**

Les plages d'Agnes

Prantsuse dokumentaalfilmide nädal: Agnès'i rannad

19:00

www.kinosoprus.ee | Vana-Posti 8, Tallinn | Tel. 644 1919

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO
»SÕPRUS«

★
EUROPA CINEMAS
MEDIA PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

DEEMONID

TAMMET TUUSK ENE JÄRVIS AIN LUTSEPP EVELIN VOIGEMAST

21:00

08.11

Eestlanna Pariisis	10:30
Väärikate kinohommik: Lõhepüük Jeemenis	11:00
Ja kui me elaksime kõik koos?	12:20 19:15
Zambesia - 2D versioon, eesti keeles	12:55
Albert Nobbs	14:15

7 päeva Havannas	16:20 21:20
Eesti Kunstiakadeemia filmitheooria sügiskursus: 10. loeng	16:30
Agnès'i rannad	19:00
Seenelkäik	21:15

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

08.11

Kõik mendid on m*nnid	17:00
Kõik muusikud on kaabakad	19:15
Deemonid	21:00

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

FILMI "ALICE IMEDEMAAL" LAVASTAJALT

TIM BURTONI FILM

Disney FRANKENWEENIE

VALITUD KINODE 3D-EKRAANIDEL

KINODES 9. NOVEMBRIST

MS6

Elion

Vabadus nautida

JÕULUJAZZ

12.12 19.00 Nokia Kontserdimaja

KURT ELLING (USA)
& Estonian Dream Big Band

Piletid Piletilevi ja TicketPro müügikohtades.
Jazzkaare info 6660030 ja piletid@jazzkaar.ee
www.jazzkaar.ee

Piletid soodsamad 4. novembrini

Jõulu Jazz

ERGO **EestiPäevaleht** **MY CITY HOTEL TALLINN**

!!!! Eesti Kontsert

N 8. november kell 19 Kuressaare raekoda
R 9. november kell 19 Saka mõis
L 10. november kell 18 Tallinna raekoda
P 11. november kell 16 Vanemuise kontserdimaja

EDUARDO FERNÁNDEZ (Uruguai, kitarr) Koostöös festivaliga Fiesta de la guitarra
L 10. november kell 16 Väravatorn
Ärka, lõunatuul
HORTUS MUSICUS
Kunstiline juht Andres Mustonen

Info tel Tallinnas 614 7760, Tartus 737 7537, Pärnus 445 5800, Jõhvis 33 42 000, www.concert.ee

TALLINNA LINNATEATER

Härra Biedermann ja tulesüütajad
12., 13., 14. novembril 19.00

Keti lõpp
5., 6. detsembril 19.00

Ma armastasin sakslast
10., 11. detsembril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

14. november kell 18.00

SÕNA ON LIND

Eesti PENI kirjandusõhtu.

ESITUSELE TULEB KEELATUD JA VANGISTATUD KIRJANIKE LOOMING:

ARTUR ALLIKSAAR, JOHNNY B. ENN UIBO.
Esitletakse raamatusarja "PENI raamatu-kogu" esimest raamatut, bosnia-kanada luuletaja Goran Simici kogu "Kui sured nagu kass" (tlk Kätlin Kaldmaa, kirjastus Kite).
Esinevad Peeter Sauter, Tiina Laanem, Igor Kotjuh, Doris Kareva, Kätlin Kaldmaa

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2 eurot, (üli)õpilastele ja pensionäridele 1 euro

TIPOLIIN KINNISVARABÜROO

VELJO TARVIS
tel. 5647 1516, tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

OSTAME - MÜÜME - ÜÜRIME TEIE KINNISVARA

- Kiire ja korrekne vormistamine.
- 15 a. töökogemus.
- Konsultatsioon tasuta!**

VEO- ja KOLIMISTEENUS

Maaleht 25
HEA EESTI LEHT

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

Uuel aastal tõusevad palgad

» Tartu Ülikooli majandusõppejõud **Raul Eamets** kinnitab, et uut majanduslangust oodata pole.

LOE VEEL:

» **EESTLANE LUISKAB** oma toidulaua uhkemaks.

» 30 aastat tagasi suri **LEONID BREŽNEV**. Aga millal täpselt?

NORDECON

Elion

Vabadus nautida

Illustratsioon: Heini Arak

Jazzkaare tähtsündmus

CHICK COREA TRIO

18. novembril

Chick Corea, Christian McBride & Brian Blade

14.11. 19:00 NOKIA KONTSERDIMAJA

JUBA JÄRGMISEL KOLMAPÄEVAL!

Piletid Piletilevi ja TicketPro müügikohtades. www.jazzkaar.ee

ERGO

Eesti Päevaleht

MY CITY HOTEL TALLINN

KÕIK SAAVAD RAHA!

Holmes & Meyers annab metsaomanikule iga meie raiutud tihumeetri eest 1 € reisiraha.

Ostame kasvava metsa raieõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.

Eripakkumine! Pakume lepiku eest head hinda.

HOLMES & MEYERS

Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Müüa lahustivaba vanniemaili koos paigaldusega, töödel garantii. Tel 558 1222

Meie sügav kaastunne Sulle, kallis Piret perega, armsa isa, vanaisa ja äia

ÜLO UNDO

lahkumise puhul

Britt, Kristi ja Viive

Teenused

• KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee

• NÕUANDELIIN tel 900 5020.
Kui elumure vaevab ja vajad hingeabi, anname soovitusi. Vastame eraelu, töö ja tervise küsimustele.
Kõne hind 0,97 €/min.

Teated

• Tallinna kohtutäitur Arvi Pink müüb enampakkumise teel 05.12.2012 all-järgnevat vara:
Kl 11 kinnistu asukohaga Uitro, Neeme küla, Jõelähtme vald, Harjumaa alghind 400 000 eurot. Enampakkumised toimuvad kohtutäituri büroos asukohaga

Avaldame sügavat kaastunnet Dr. Terje Themase perele äia, isa ja vanaisa

ARVI THEMAS

kaotuse puhul

APAM Hambaravi

Avaldame kaastunnet Argole

VANEMATE

kaotuse puhul

Profile Vehicles Baltic OÜ

Südamlik kaastunne Arvile, lastele ja lastelastele armsa abikaasa, ema ja vanaema

TIIU MÖLDERI

ootamatu lahkumise puhul

Liivi ja Urmas

Teatame kurbusega, et on lahkunud meie kallis ema ja vanaema

LAINES JOON

26.07.1923 – 07.11.2012

Leinavad lapsed peredega

Ärasaamine 9. nov. kl 10.30
Tallinna Krematooriumi kabelis Pärnamäel

Narva mnt 7D, Tallinn. Kuulutuse täistekst ja täiendav informatsioon www.ametlikudteadaanded.ee ja www.varad.ee.

Müük

• Müüa lõhutud kuivad ja toored kütepuud. Info 509 2933.

• Müüki tulusuures koguses kvaliteetset kasutatud kontorimööblit. Tähetorni 21-j Tall. E-R 10-17 APUNEXS OÜ

• Müüa soodsa hinnaga talusealiha. Info tel 505 9151 või 5354 3002.

Tervis

• Parapsühholoog Ž. Stepanjan.
Abi alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse, ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi puhul. Konsultatsioon. Tel 585 889 10.

Südamlik kaastunne Vello Koosmale isa

HANS KOOSMA

kaotuse puhul

OÜ Karamelle

Meie südamlik kaastunne Janne Saagimile perega kallile emale

MAIMU – JULIE SULÖNDI

surma puhul

Oxxo Optikatarvete OÜ kollektiiv

Vabariigi Presidendi Kantselei mälestab leinas Valgetähemärgi kavaleri

PIRKKO HUURTOT

ja avaldab südamlikku kaastunnet lahkunu omastele

Eesti Vigastatud Sõjameeste Ühingu mälestab leinas ühingu auliiget, Valgetähe teenetemärgi kavaleri

ENDEL REINPÖLDU

ja avaldab kaastunnet lahkunu perekonnale

Laen

• Laen kinnisvara tagatisel. AS A&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29 Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

• ABC Laenu AS / Lombard. Laenu tagatise vastu. Kulla ja hõbeda kokkuost. www.abclaenu.ee, tel 607 5008.

Äriteenus

• Firmade likvideerimine. www.likvideerimine.ee, tel 506 7151.

Siiras kaastunne Taavi Uibo kalli

ISA

kaotuse puhul

Kolleegid Eesti Energia BITist

Mälestuse kauneid jälgi kõigi hinge Sinust jäi...

JOOSEP HUUSMANN

15.05.1912 Eesti – 1.11.2012 Rootsi

Oleme leinas toeks poegadele Jaanile ja Martinile peredega

Õde Linda, õe- ja vennalapsed peredega ning Heljo

Värsind olen – värsind, kallid isamaa, sinu mulla põues tahaks puhata.
(A. Haava).

Lahkunud on meie armas

LIA SIIBOLD

14.11.1926 – 6.11.2012

Ärasaamine 10. skp. kell 12.30
Pärnamäe krematooriumi kabelis

Leinavad omaksed

Mälestame sügava kurbusega ja avaldame kaastunnet perele

MERLE VAIDLA

sünd. Kand

kaotuse puhul

Klassikaaslased ja klassijuhataja Nõmme Gümnaasiumist

Oled me südames sügaval

Kallist õde ja tädi

MARJU TAMME

leinavad Hilja, Ainar ja Rain peredega

Teatame sügava kurbusega, et meie hulgast on lahkunud armas abikaasa, ema ja vanaema

MARJU TAMM

3. V 1936 – 5. XI 2012

Ärasaamine ja muldasängitamine Pärnamäe kalmistul 9. nov. kl 13.30

Omaksed

Tammed külvavad tõrusid, mehe tegudest vestavad mälestused...

Südamlik kaastunne Andres Mätlikule kallile isale

ÜLO MÄTLIKU

surma puhul

endised kolleegid Kõue Vallavalitsusest

Mõni hetk on elus valusam, kui teine, mõni hetk on kohe väga, väga valus...

MATI BEHRIS

31.10.1941 – 04.11.2012

Kallist abikaasat, isa ja vanaisa leinavad

Reet, Marika, Risto, Marko

G. Otsa nim Tallinna Muusikakooli pere mälestab endist kolleegi ja viiuliõpetajat

SULEV ORGSET

Siiras kaastunne Lembit Orgsele isa surma puhul

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Vaikne tunnistaja (Inglise 2001)

09.55 Terevisioon*

11.45 Pealtnägija*

12.30 Foorum*

13.25 Jalgpalli sõpruskohtumine Omaan - Eesti

15.30 27: Paadis ja pöösas*

16.00 Draamasari Holby City haigla: Vaikne tunnistaja (Inglise 2001)*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Draamasari Önne 13 (Eesti 2004)

17.40 Draamasari Südameasi: Rööbastelt maha (Heartbeat, Inglise 2005)

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Kahekõne

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Kapital

22.10 MI

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 376

06.45 Joonissari Multimaania

07.10 Joonissari Kasskoer: Uued naabrid

07.35 Joonissari Pisipõnnide seiklused: Acme Akadeemia lapsed

08.00 Reporter*

09.00 Ettevaatust ingliga*, 178

10.00 Talisman*, 98

11.00 Kodus ja võõrsil*, 5367

11.30 Pilvede all*

12.30 Suur lotokolmapäev*

13.30 Team Knight Rider

14.30 Komissar Rex: Schönbrunni surnu

15.30 Punased roosid, 377

16.30 Talisman, 99

17.30 Ettevaatust ingliga, 179

18.30 Kodus ja võõrsil, 5368

19.00 Reporter

TV3

06.15 Multifilm Beyblade

06.37 Multifilm Pop Pixie

06.50 Multifilm Pop Pixie

07.05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Beyblade*

07.55 Kaunis Lola, 48*

08.55 Kirgede torm, 1503*

09.55 Vaprad ja ilusad, 6343*

10.20 Teekond iseendani, 9*

10.50 Top Shop

11.05 Öhtusöök viiele 4, 18*

11.35 Kõige naljakamad koduvideod*

12.05 Valgekrae 1, 11: Elumärgid

13.00 Nurjatud tüdrukud, 10*

14.00 Meisterkook 3, 9*

15.00 Vaprad ja ilusad, 6344

15.25 Selline on elu!

16.25 Kaunis Lola, 49

17.25 Kirgede torm, 1504

18.30 Kõige naljakamad koduvideod

19.00 Seitsmesed uudised

19.30 Öhtusöök viiele 4, 19

20.00 Võimalik vaid Venemaal, 2

20.30 Kätemaksukontor

21.30 Selgeltnägijate tuleproov 6, 10

22.35 Kolmeraudne

22.35 Muusikadokk Kuidas valmis biitlite Magical Mystery Tour (Magical Mystery Tour - the BBC Arena Documentary, Inglise 2012)

23.35 Draamasari Südameasi: Rööbastelt maha (Heartbeat, Inglise 2005)*

00.25 Ringvaade*

20.00 Heeringas Veenuse õlal

20.30 Minu mees suudab!: Hooaja viimane!

22.00 Mängufilm Superbad - ülikõva! (Superbad, USA 2007)

00.15 Mängufilm Kunstirööv (Art Heist, USA/ Hispaania 2004)

02.00 Avameelselt Jaan Tättega*

02.40 Hooaeg*

03.15 Reporter*

04.05 Kodusaade*

04.50 Kokasaade - Lusikas*

05.25 Kaks ja pool meest*: Klaassilmi täis akvaarium

23.35 Dr House 6, 7

00.35 Euroopa pokkeriturnee

01.38 TV3play.ee uudised

01.40 Päästjad 6, 2

02.30 Kinominutid*

02.55 Kõige naljakamad koduvideod*

03.25 Seitsmesed uudised

03.50 Kätemaksukontor*

04.40 Öhtusöök viiele 4, 19*

05.05 Seitsmesed uudised

05.30 Selline on elu!*

18.30 Simpsonid 14, 1

19.00 Perepea 1, 2

19.30 Kuidas ma kohtasin teie ema 3, 5

20.00 Moodne perekond 2, 24

20.30 Simpsonid 14, 2

21.00 KINOÕHTU: Klient

23.00 Paljalt naljakas 1

23.30 Kinominutid

00.00 Eureka 5, 10

00.55 X-Files 7, 53

01.50 Hommikuraadio

05.00 Kodu keset linna 1, 61

05.25 Seitsmesed uudised

05.50 Uudistemagasin

Kanal 12

06.30 Rannavalve

07.20 Adrenaliinisõitlane Jack Osbourne

08.10 Teolt tabatud*

09.00 Reporter

10.00 Galileo*

10.30 Krimi*

11.00 Jututuba

13.50 Kloun*

14.45 Walker – Texase korralvur*

15.35 Teolt tabatud

16.25 Merepatrull

17.15 Kloun

18.10 Walker – Texase korralvur

19.00 Tuvikesed*

19.30 Tuvikesed*

20.00 Galileo

20.30 Nokitsejate suur võidusõit

21.00 Kaks ja pool meest*

21.30 Mängufilm Kaaperdatud

23.15 Mootorite maailmas 2012/2013*

23.30 Adrenaliinisõitlane Jack Osbourne: Üle piiride: Uus-Mere-maa, 100.25

Kaks ja pool meest: Nädalavahe-ts Bangkokis

00.50 Tuvikesed: Armastatud sohva

01.15 Tuvikesed: Kallis, ma lasin end õhku

01.40 Night Chat

05.00 Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Takerdud pisiasjadesse ega suuda seetõttu puude taga metsa näha. Püüad igast kohtumisest isiklikku kasu lõigata. See ei jää teistel märkamata.

SÕNN Sinu käitumises on märgata teatraalsust ja ülereageerimist. Püüad iga hinna eest tasemel olla ja see tekitabki pingeid.

KAKSIKUD Pereliikmed või sõbrad (eriti just vanad ja püsivad sõbrad) võivad vajada sinu nõuannet. Minevikus toimunu võib nüüd uues valguses paista.

VÄHK Huvitavaid ideid ja mõttekäike on sul piisavalt, kuid puudub püsivus nende elluviimiseks. Võiksid rohkem ringi liikuda, koguda muljeid, midagi lugeda.

LÕVI Hooletus ja lubaduste täitmata jätmine on halvad näitajad. Pea seda otsuseid langetades meeles! Ühtaegu on sul ka juhuslikku õnne.

NEITSI Igapäevaste ettevõtmistega võivad kaasneda ebaharilikud asjaolud. Täna tasuks veeta aega boheemlaste ja taskufilosoofi-dega.

KAALUD Jälgi end rohkem kõrvalt: võimalik, et käitud või räägid niimoodi, et jätad endast teistele vale pildi. Oled kui näitleja.

SKORPION Planeetide seis loob sinus trotsliku meeleolu. Sa pole valitseva olukorraga rahul. Mängid vaid enda loodud reeglite järgi. Kui arvestaksid teistega, laheneksid paljud probleemid.

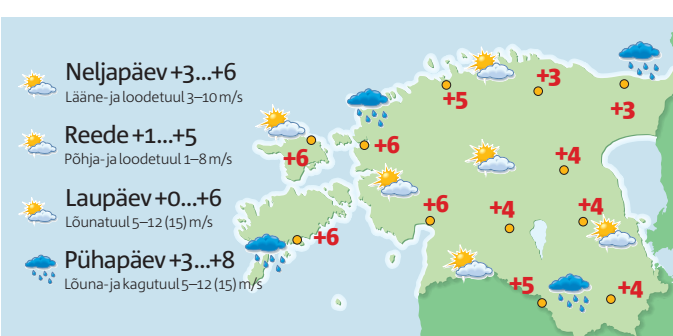
AMBUR Olukord võib panna proovile sinu sotsiaalse vastustusvõime. Kas oled usaldusväärne äripartner ja kas sinu sõna maksab ka suulise kokkuleppe korral?

KALJUKITS Kuigi oled tavaliselt täpne ja suudad oma lubadusi pidada, võid nüüd olla boheemlastikult laialivalguv. Rutiini jaoks ebasoodne aeg, kuid loomingulises tegevuses saadab sind edu.

VEEVALAJA Kui sul on selleks kalduvus, võid oma veidrustega liiale minna. Sulle meeldib demonstratiivselt oma kummalisi harjumusi välja näidata.

KALAD Keegi ei saa su fantaasia-lennu vastu! Kui oled aga kunstnik või luuletaja, tabab sind võimas inspiratsioonipuhang.

ILM

RISTSÕNA

	RIIK LÕUNA-AMEERIKAS	KUNSTNIK NAIMST (1899-1984) LINN PRANT-SUSMAAL	VÄRSI... (luuletaja) WAS ... DAS?	SUITS, KARMI, HETGAAS ARNO TALI KOOLIVEND	LINN JAAPANIS LING LOOMADE PUUDMISEKS	NERUKE EESTI KUNSTI-AKADEEMIA	HOLLANDI MAAKOOD OIE	H. J TAGA ASEISEV, VIIMANE	LOODUS-ANDIDE KORJAMISEST ELATUVAD INIMESED
MITME-KORDNE MALE MAAILMA-MEISTER									
HARULDUS									
HAPNIK									
KURGU-MANDLI VOHAHD									
ARGOON									
ANTILOOP									
KOERA-TOUG									
LÄÄGE									
MOÖBLI-ESE									
ASTEL-POOSAS									
MAMPS									
KUNSTNIK									
DESTILLAAT									
KIRI ARVULIKLAHVIL									
TAKUST TEHTUD									
PEALINN AASIAS									
SCOTTISH EDUCATION DEPARTMENT									

ERKKI KÕLU PÄEVAANEKDODID

●● Kohtu ees on blondiini tapnud keevitaja.

„Rääkige, kuidas see kõik oli,” käsib kohtunik.

„No mis ta oli! Olin hommikust saadik pakase käes keevitanud. Üleni higine, meister karjub davai-davai, ise on aga pooled elektrodid ära varastanud. Abiliseks anti noor poiss, kes keevitamiseist halligi eiteal! Ja siis, öhtu eel, sõidab ligi luksusmaastur, sellest väljub üleslöödud blondiin ja ütleb mulle, viienda kategooria keevitajale: „Aga õmblused peavad ühepikkused olema!”

●● Müüja poes kliendile: „Kas kilekotti soovite?”

„Ei, aitäh, ma viin oma asjad käes autoni.”

„Ise sõidate Mercedesega, aga kilekoti pealt hoiate kokku!”

„Just seepärast ma saingi endale mersu osta!”

●● Albert Einstein ei suutnud rongis kuidagi oma piletit leida, et seda konduktorile esitada. „Doktor Einstein, teid tunnevad kõik,” ütles konduktor. „Ärge selle pileti pärast muretsege, ma usun, et see on teil kuskil olemas.”

„Asi pole selles,” vastas maailma-kuulus füüsik. „Ma pean oma pileti üles leidma, et teada saada, kuhu ma sõidan.”

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed: www.sudoku.com

		5			3				
		8	4	1					
			6		7		1	4	
8		4				6	9		
	2						7		
	5	9				1		3	
9	8		7		2				
				5	6	7			
			9			2			

SUDOKU reeglid

●● Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda vaid ühel korral.

Eelmise mängu lahendus:

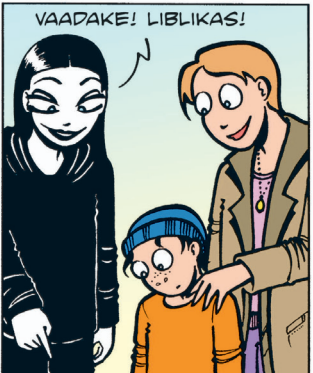
1	4	6	7	9	2	8	3	5
5	8	2	4	3	6	1	7	9
7	3	9	5	8	1	4	2	6
3	5	4	8	6	7	2	9	1
6	2	8	9	1	5	7	4	3
9	7	1	2	4	3	5	6	8
2	9	7	3	5	8	6	1	4
8	6	3	1	2	4	9	5	7
4	1	5	6	7	9	3	8	2

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi: www.epl.ee/sudoku

Pauer

Nemi

Teadus

Tiit Kändler
teadusajakirjanik

LÜHIDALT

Eesti kosmose-
teaduse lühilugu

Eesti teadlaste tung kosmosesse algas umbes samal ajal, kui Eestis hakkasid arenema loodusteadused. Friedrich G. W. von Struve mõõtis 1820. ja 1830. aastatel Tartu tähetornis 2714 kaksiktähte ja avaldas nende atlase. Maa peal mõõtis ta ära 2820 kilomeetri pikkuse geodeetilise kaare, mille punktid asuvad Eestis Virumaal. Eesti kuulsaim astronoom Ernst Öpik vaatles nii meteore kui ka kaugemaid objekte, seletades ära Päikese ja tähtede toimimise ning Marsi ja Kuu meteoriidikraatrite olemasolu. Maa orbiidile on Tõraveres astronoomid oma mõõteaparaate lennutanud aastatel 1974–2001 Nõukogude orbitaaljaamadel Saljut ja Mir. Need teleradiomeetrid lahendasid Maa atmosfääri heledusprobleeme.

Osa seadmetest valmistati ENSV TA erikonstrueerimisbüroo Tartu ja Tõraveres töökodades. Eestvedajateks olid helkivate ööpilvede asjatundja Charles Villmann ja astrofüüsik Uno Veismann. Kosmosesüstiku Buran 1988. aasta lennu tarbeks leiutas ja valmistas tootmiskoondis Mistra kuumuskindla vaipmaterjali. Seega on jutt, et siiani on Eesti toodetud lennutatud orbiidile vaid Põltsamaal valmistatud Kosmose-nimelist söödavat tuubiželeed, üksnes müüt.

TSITAAT

David Deutsch
briti kvantfüüsik

„Galaktikatevaheline ruum on inimstandardi järgi tõepoolest väga tühi. Kuid iga päikesüsteemi suurune kuup sisaldab üle miljardi tonni ainet, enamjaolt prootoneid. Sellest saaks ehitada kosmosejaama ja kõik vajaliku inimkoloonia jaoks.”

SOOVITUS

Noored kosmost
uurima!

Veebipaigast ESTCube saab täpsemalt lugeda, mida selle kosmoseprojekti raames tehakse.

Projektiga oodatakse liituma kõiki tudengeid. See annab kosmosetehnoloogia arendamise praktilise kogemuse, olgu õpitav eriala milline tahes. Lisaks Tartu ülikoolile osalevad projektis ka Tallinna tehnikaülikooli ja lennuakadeemia tudengid. Põhieesmärk on süvendada Eesti noortes huvi täppisteaduste ja leiutamise vastu. 2008. aasta sügisel algatati koostöös Tartu huvikooliga HuvITERA kosmoseklubi, kus tegutsevad estronaudivad.

Igaüks ei pea hakkama kosmonaudiks või raketiehitajaks, kuid oleks hea teada, mis on toimunud kõrgel meie peade kohal ja kuidas seda uurida.

Eestilt jõulukingituseks
satelliit ESTCube-1

Soomes meteoroloogiaiastuudi teadlane Petri Toivanen tõdeb: „Eesti saadab oma satelliidi Maa orbiidile enne Soomet.” Istume Voore külalistemaja baaris, vanas mõisamajas, mille seinale kruvitud bareljeef kinnitab, et selles koolis õppis aastatel 1951–1958 kirjanik ja lavastaja Mati Unt. Samal ajal, aastal 1957 lennutati üles esimene Maa tehiskaaslane Sputnik. Mati Unt kirjutas kümme aastat hiljem jutustuse „Elu võimalikkusest kosmoses”. Nüüd arutavad siin Soome teadlased ja Eesti teadlashakatised, kuidas lahendada veel mõni tehniline probleem, enne kui jõululaupäeval, 24. detsembril peab Euroopa kosmosagentuurile üle andma satelliidi ESTCube-1.

Noore satelliidi sünd

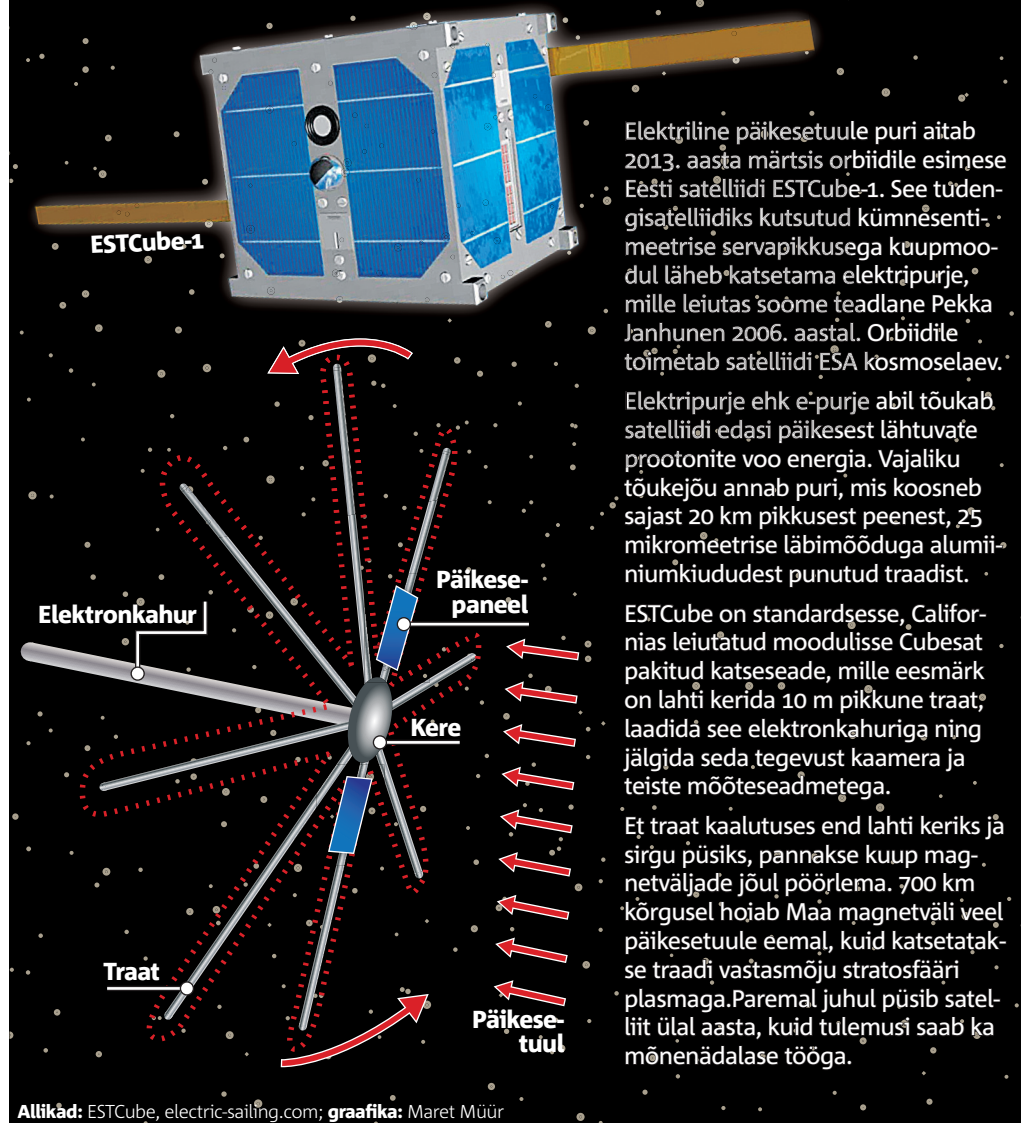
Voore seminarimajas toimus oktoobri viimasel nädalavahehusel Eesti füüsikaltsi talvekool noortele füüsikutele ja teistele reaalteadlastele. Olin kutsutud kõnelema teaduse koomiksist ja traagiksist. Mõne tunni olin ka Eesti esimese satelliidi leiutajate satelliidiks.

Pekka Janhunen mõtles välja, rehkendas läbi ja avaldas väärika Ameerika aeronautika ja astronautika instituudi ajakirjas 2004. aastal artikli selle kohta, kuidas saaks kosmoselaevukese taganttõukamiseks kasutada päikeselt pidevalt välja paiskuvat prootonite ja elektronide voogu, mida maalased familiaarselt päikesetuuleks nimetavad.

Küsin, mis on selles idees siis nii erakordset, et küllalt lühikese ajaga leiti agentuur, kes oli nõus tema ideed testi-va satelliidi oma kosmoselaevapardale võtma, 700 kilomeetri kõrgusele Maa kohale tõstma ja seal vedruga välja paiskama, nii et satelliit saaks alustada iseseisvat tööd. „Meie päikesepuri on elektriliselt laetud traat, mida tõukavad elektriliselt laetud päikesetuule osakesed, enne arutati magnetväljade energia rakendamisest,” vastab Janhunen napilt ja täpselt.

Kolmel päeval istub seminarimaja ülakorrusel laudade ümber paarkümmend tõsist eesti noort ja sehkendab midagi arvutites, soome teadlased ja projektijuht Tartu ülikooli ja Tartu observatooriumi füüsik Mart Noorma nende vahel sidet pidamas. Siin viimistletaksegi Eesti esimest satelliiti. Liitrih mahuga kuup peaks esimest korda maailmas 700 kilomeetri kõrgusel lahti kerima kümne meetrise peenikesse traadi, seda tegevust tillu-

Elektriline päikesetuule puri

Allikad: ESTCube, electric-sailing.com; graafika: Maret Müür

kese kaameraga filmima ning tagatipuks elektronkahuriga traadi laadima, et seejärel jälgida selle vastastikust mõju laetud osakestest koosneva, küll väga hõreda, ent siiski piisavalt mõjusa stratosfääriga.

Lendav laegas

„Et traat kaalutuses lahti kerida, peame satelliidi pöörlema panema,” selgitab Janhunen.

„Mis võib kõige kergemini lörra minna?” küsin.
„Kõik,” vastab Janhunen.

„Mis võib kõige kergemini lörra minna?” küsin. „Kõik,” vastab Janhunen. Kõik on uus. Nii tillukesse, kümnentesimeetrise küljepikkusega kuupi tuleb mahutada elektronide kahur, mis on oma olemuselt nagu eelmise põlvkonna televiisori ekraanile pilti tulistanud katoodtoru, kuubi elektromagnetpoolidel pööritava, traatpurje pool kui ka kerimismehha-

nism ja kaamera. Tagatipuks ja eelkõige elektroonikaseadmed, mis peavad sidet raadioamatöörade jaoks tavalisel, umbes 440-megahertsisel sagedusel.

Praegu ringleb Maa orbiidil mõnikümme sama suurt kuupi, kui eesti noorteadlased üles lennutada kavatsevad. Janhunen hindab, et orbiidile on õnnestunud edukalt lennutada umbes pooled kuupidest. Pooltel juhtudel on rikki läinud side. Kui traadipool valmistatakse Saksamaal Bremenis, siis ülejäänud elektroonika on valmistatud meie tudengisatelliidi seltskond, eri Eesti ülikoolide tudengid.

Tartus töötatakse tihti koos, soome teadlastega kohtutakse umbes kord paari kuu jooksul ja nüüdki Voorel istutakse teisel korrusel ja silutakse programme, tulles alla maa peale vaid füüsika ja ettevõtlikkuse piirimaal balansseerivate loengute vahelisteks kohvipausideks. Satelliidi üleslennutajaid

Elektriline päikesetuule puri aitab 2013. aasta märtsis orbiidile esimese Eesti satelliidi ESTCube-1. See tudengisatelliidiks kutsutud kümnentesimeetrise servapikkusega kuupmoodul läheb katsetama elektripurje, mille leiutas soome teadlane Pekka Janhunen 2006. aastal. Orbiidile toimetab satelliidi ESA kosmoselaev.

Elektripurje ehk e-purje abil tõukab satelliidi edasi päikesest lähtuva prootonite voo energia. Vajaliku tõukejõu annab puri, mis koosneb sajast 20 km pikkusest peenest, 25 mikromeetrise läbimõõduga alumiiniumkiududest punutud traadist.

ESTCube on standardsesse, Californias leiutatud moodulisse Cubesat pakitud katseseade, mille eesmärk on lahti kerida 10 m pikkune traat, laadida see elektronkahuriga ning jälgida seda tegevust kaamera ja teiste mõõteseadmetega.

Et traat kaalutuses end lahti keriks ja sirgu püsiks, pannakse kuup magnetväljade jõul pöörlema. 700 km kõrgusel hojab Maa magnetväli veel päikesetuule eemal, kuid katsetatakse traadi vastasmõju stratosfääri plasmaga. Paremal juhul püsib satelliit ülal aasta, kuid tulemusi saab ka mõnenädalase tööga.

otsiti neli aastat, viimasel aastal räägiti EAS-i kaasabil läbi Euroopa kosmosagentuuriga. Lend toimub Prantsuse Gajaanast järgmise aasta märtsis. Siis hõljub ESTCube-1 õhus 700 kilomeetri kõrgusel ning Maa pöörleb ta alt läbi, nõnda et meie satelliit on Eesti kohal umbes neli korda päevas. Teateid sellelt püütakse kinni ja mõtestatakse Tartu ülikooli füüsikamajas asuvas sidekeskuses. Voorel lepiti kokku, et kuubikese sisekülgedele graveeritakse selle valmistajate nimed ja väliskülgedele sponsorite logod. 1,2-kilogrammisse kauba orbiidile toimetamise eest tuleb maksta 70 000 eurot.

Kuid mida arvavad skeptikud? „Neid on jagunud, arvatatakse, et mida need tudengid ikka teevad,” muheleb Noorma. „Keegi pole veel tulnud ütlema, et see on rumal idee,” ütleb Janhunen ja vaatab seminarimaja ette lumme torgatud vineerplaati, mis kuulutab: „Vette minek keelatud. Tugev kloor.” Üles lennata ei keela keegi ●

LEHT + DVD

1406-0779

Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastoid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastoid ei tagasta ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehele sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eal.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetuse: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee
Eesti uudised 680 4400, kohalikud uudised 322 3487, välisuudised 680 4455, Ärileht 680 4400, arvamus 680 4450, kultuur 680 4470, sport 680 4490. Tellimine 680 4444, tellimine välismaale KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, reklaam 680 4500. EPL Online www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

LEHT

1406-8869